1

ابوالضیا ملک

نہ

اداتی

حضرت کی

اثرات

مسودہ سی

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No ZE.182..2

نه نه

حقنده

رساله

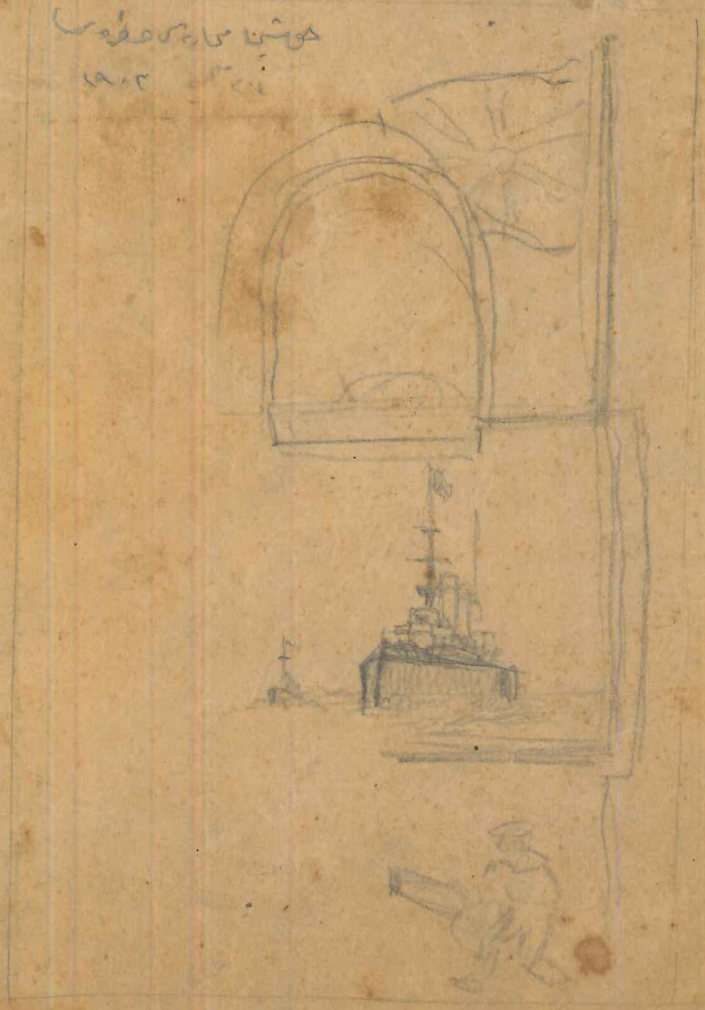

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26.182.1

مقدمه

نه نه رساله‌سی

[illegible] قطعی و یا تسمیه
حقیقت تاریخیه، نه ده صحیحیت و
ارتجالدن سبقت بر حقیقت مروجه
[illegible]
[ناپولیونلر آثار سنجه‌سی]

[illegible] بار مقلفه یوقاریده نقل ایدیلان جمله [illegible]
بو جمله [illegible] فی بر عسکری [illegible] فلسفه [illegible]
آلمانه فیلسوف مشهورلری [illegible] انسانه مکمه
اولدیغی قدر بر فکر عالی صاحبی کبی دوشنلی و فقط دوشنجی
هر کسک آکلایه‌جغی صورتده افاده ایتمکده. قضیه‌سی آلمانه
ایجاب قلمسی اسی نفسکه ایدنلر یاخود ایدوکتور [illegible] قولیله
مهانده‌کی ارباب نشریاته تعلیمه ایتمکده‌در.
بزده بوراده بحث ویریلورکه: انسانه، هنوز [illegible]
قواعدنده سلوغ حصل ایتدیکی نشر آثار جهاتنه [illegible]
[illegible] کذلک [illegible] بنمباغ عندنده [illegible] مظهر [illegible]
اولمقدنه معدوم بولنور.
مع ماقیه بو صورتله انشا آیلکز [illegible] صاحب جمله ده
کورلسه بعیب ترکیب و کلمه، بلکه [illegible]
سهوه مطلعانده قاعده‌نمای انقراد اولاجق یا بالالتزام
ربا علی طریق التقلید و یاخود عدم جهل اتخاذ اینمکی بر طرز
افاده در. خصوصا نسائرک قواعدنده دکلرک
صور انشائیه‌سندنه بحث ایدن مؤلفلرله مؤلفات، بو صورتله
انشائیلی ذوالوجهین یاشکله انواع ایدرک، نسائک
ال صلم بر قاعده اساسیه‌سی وضع [illegible]

مقدمه

[illegible]

بو اثرلرده نه قطعی و یا نسبی بر
حقیقت نتیجه، نه ده صحیحیت و
ارتجالدن منبعث بر حقیقت روحیه
محری ایتمکلیدر.
[ناپولیونلر آثار منتخبه سی]

[illegible] بارمقلغه یوقاریده نقل ایدیلان جمله سبب المشهور
شوپنهاور بی بارمقلغه یوقاریده نقل ایدیلان جمله حقیقتده
بو جمله ایله مستغنی ترقی بر عسکری محربلر قلندیغی حقیقتده.
آلمان فیلسوف مشهوری شوپنهاور: "انسان مکمل
اولدیغی قدر بر فکر عالی صاحبی کبی دوشنلی و فقط دوشندیکی
هر کسک آکلایه جغی صورتده افاده ایتملیدر" قضیه سی آلمان
ارباب قلمی اسی نفکر ایدنلر یا ابو التبع اولدرلر، قولیله
مهانتده کی ارباب نشریاته تعلیم ایتمه ایدی.
بزده بوراده بحث دیه بیلورز که: انسان، هنوز لسانیات
قواعدنده سوغ حصل ایتدیکی نشر آثار جاهلانه لرینه
کذلک هنوز بیمانه عدنده بولونه مظهر استخفاف
اولمقدن صوکره بولمادی.
مع مافیه بو صورتله انشائه بلکه صاحب جمله ده
کورلمه بعیب ترکیب دکلدر. بلکه یکرمی بشنجی سنه ده بر
سطح عامانده فاشمای انفراد اولاجق یا بالالتزام
و یا علی طریق التقلید و یا خود عدم جهل اتخاذ ایتمکی بر طرز
افاده در. خصوصا لسانمزک قواعدنده و کرک
صور انشائیه سنده بحث ایدیلن مؤلفات، بو صورتله
انشائیلی ذوالوجهه باشکله افراغ ایدرک، لسانک
اک مهم بر قاعده اساسیه سنی وضع ایتمکده حیفاتمه

موقوفه

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(ن) ادات نفی حقیده
رساله در

(نه) حرفی، لسانمزده صورت مکروه ده داخل اولدیغی
جمله لرك حکمنی منفی وصورت انشائیه سنی مثبت قیلاندر ادات
نفیدر. بونی لسانمزك اصلی اولان چغتای ترکجه سنده ده بویله
کورمکده در. شوفرق ایله که بزده کی نونه مفتوحه یرینه چغتایده
نونه مکسوره ایله زبانزد ومرتسمدر. بزلقاء یسمیه ایله (نه) یازاره
نونه مکسوره ایله زبانزد ومرتسمدر. چغتایده (نی) تلفظ وتحریر اولنور.
(نه) تلفظ ایدرز. چغتایده

نوائیك: بی قیلدی بولدیم علاجی حاکیم
بی شیخ ایلدی دفع بوعلتم

بیتنده اولدیغی کبی، که بوبارده نونه مفتوحه یه تحویل ایدیلمیه جك،
برم شیوه مزه ملایمی اولور.
ثانیاً، بوحرف اصلاً فارسی یه منسوب اولدیغندن، ماده ده
الزم خلقی کثرت اختلاط سببیله اولساندنه الفسه وفقط شیوه یرینه
توفیقاً مکسور قیلنمشدر.
عثمانلیلرك مبادی ظهورلرندنبرو ترکجه چغتایده مخالف
برشیوه دیکر انحاف ایلمشدر وبوصورتله بك چوق کلماتك اوای
تلفظی وکتابتده ك املالری اولدیغی کبی تصحیح ایدکاری کبی
فارسی ایله ترکجه آرهسنده مشترك اولان (نه) ادات نفی منسوب
اولدیغی لسانده کی شکل املا وتلفظه احداث ایلمشدر.

شودی سعدیك شو: نه بر اشتری سوایم، نه چوجق بر بابام
نه خداوند بخت، نه غلام شهریارم

بیتنده کی نه لرك صاحبندن واصفهان:
نه پایه حاکم جرأت، نه قضا خاتم قدرت
نه جای وصله غیرت، نه فراق قدیم در
نقش کورلمیه جك برشیوه حاصل اولمز

(مسلك ورجال)

بنده کی (نه) لرآیه سنده شیوه‌جه، تنظیمجه، مفناجه، حاکمجه نه
فرقه کوستریله بلور؟ حال بویله ایکه بو اداتک صورت استعمالی
زمانمزده باب قلمی آیه سنده حالی دشوار. برمسئله اشکالی آلمشدر
چونکه یازو یا یازیلرنده برطاقمی بو اداتی حاکم اقامه ایتمکلری بر
جمله‌یی برکلمه منقبه ایله اتمام ایدیورده (نه یازه‌رده چارشنبه
آیاقدنه بر بر اقدم) دیورلر.
قرونه اللی سنه‌لک آثار قلمیه استقرا اولنیجه حالده برده ۱۰۰
سنه‌کبرو کیدنجه قدر کذلک اولاره ادوات ادبیه مزده کرک نظماً
وکرک نثراً اخلاف ترک آثار اجمسنه نه قدر اصحاب قلم کلمه‌لر
جمله‌سنک بو اداتی صورت حاکمه‌ده ایراد ایله عباره‌لرینی فصل مشبانه
اتمام ایلدکلری کورلمکده‌در.
وانعطاف لهجه و اعضالک مرور و تحولی ایله کلشیده ایچون
بعضه تبدل حصوله کلدیکی منکر دکلدر. حتی بو تبدله وظیفه ادوات
کلمه‌نه مساعد ومدد تمایز ادبیت اولان کلام ایسه، ایراده
فکرتسز اولمه حیثیتله او استعداده بالطبع مالک ومتحد اولمه جهتله
انسانلره بر لسانجه ولسانلک وحی تفسیری ضروریدر (کلام قواعد
قوه‌سی محققدر که بو جریانه تماماً تابع اولمیان بر لسان قواعد
لسانیه‌یی علی الاستمرار محافظه‌یه کافی بعضه وسائط
اساسیه وحی واردر. بونلر ایسه حال تجرد لرنده هیچ بر مفهومه
دلالت ایتمه‌کلری حالده برکلمه ایله جمله‌لرده ترکیبات کلامیه‌یی
انسانیه حیثیت اتمام ویا قابلیت اوطم ویرنه حروف وادوات که
هیچ بر وقت هیچ بر صورتله دکشمه. ویا لکن زمانه کوره لسانلک
آلدیغی شیوع نزاکته توافق ایتمیه بیلرلر ماجور. وبو صورتله استعمالده
لسانقط اولمه بیلور. (قاچانه) و (چیدنه) تعبیرلری کبی، که
زمانمزده قوللانمازاولمشدر. احتمال که برزمانه صکره بو کلمه‌لر
تقیل کورلمیه‌جک برشیوع حاصل اولورده اعاده اولنور. (لکن زمانه
مسلک وجاک)

بالخصوص (نه) قیلندی اولان حروف واو و تاء و ظبطلری لسانده
حرف کتابلرنده امثالی لازمه ایله توضیح و تعیین اولنمیلدر. صورت
استعمالارنجه تردد و اشتباه محل قالمامق و اقعا نرجه مثلاً بدیعه
قواعدنده بر دو نقوذ قاعده الجی سنه کچمامسی ایچون بر لسانلر ضوابط
و قواعدی حد ذاتنده لسانده موجود اولمه ده، آنی تدوین ایچون
بر کتابده جمع و تلفیق دیمکدر. بشقه بر شی دکلدر. تعبیر آخر ایله لسان
اجزای متحرکه دیمکدر. اولان ضوابط انشائیه ایچون صدور ایدن لغوه
نقلدن عبارتدر.

فؤاد و جودت پاشالر موجبنجه مشترکاً تألیف ایتدکلری قواعد
عثمانیه ده مندرج ضوابط لسانیه نه، بو ایکی ذاتلک لسانیه لغتده
تشکل ایتمیه و طوب بلکه قومزلق - مابه الشرفی اولان - عثمانلی عنوانی
آلدیغی تألیفدر. بر دو سویله کلدیکی لسانلک اصول و قواعد مخصوصه سی
بولنمازلر. قاسم القیسلر بر نحو و صرف اولمه کتاب یکانی آلمشدر. حالک
بوذاتلرک تألیفی (انجمن دانش) بو ایکی ذاته توصیه اولنمیش
بولکه قواعد عثمانیه نک تألیفی (انجمن دانش) کوتاه یه لی عبد الرحمن
تألیفنه یک چوقدر وقت اول فضلادن ملتدن کوتاه یه لی عبد الرحمن
تألیفنه (مقیاس اللسان) نامیله تصنیفه مبادرت اولنمشدر.
انصاف طرفندن (مقیاس اللسان) نامیله سنده اکمال لسانه کتاب،
یکری بشسنه نک بر جهد استقرائی سایه سنده اکمال ایدیلمیشدر
- قواعد عثمانیه نک بو رده بر نحو اخوانیده میکی - نحو قواعد
صرف و نحو مزی اخوانیدر.

شو افاده استطرادیه دن مقصد، لسانمزک کوردیکو
احوال خصوصیه ذاتاً لسانلک جوهر اصلیسنده مندرج اولمقله
برابر، لسانده اولدیغی کبی، بزم ده قواعد و ضوابط لسانیه مز
بالآخره بر دفعه قید اولنمه کتاب مخصوصی حالنی بولمسه اولدیغندن
آرتق صورت استعمالجه تردده محل قالمدیغی افاده ایدر.

تشریحی صدر ونده اولدیغنی شو (نه) نفی مکرر ینک بوراده
بر تاریخچه سنی یاپمه ایستر نرسه بو اداتک وضع اصلی یه مخالف اولرق
استعمال اولنمسندن طولایی ایلک دفعه بوندن یکرمی بشنجی سنه
اول — وقت غزته سیله ترجمانه حقیقت آده سنده بر بحث جریانه
ایتمسه ایدی . ترجمانه حقیقت محرری احمد مدحت افندی بو نفی مکرری
حاوی بر جمله نی ، بر مضابع منفی ایله نتیجه لندیرمسه ایدی . مثلا :
(نه شک نرده آنک کتابی ایشه براماز) بولنده بر قوله بولنمسه
ایدی

وقت غزته سنده بوکا اعتراضه واعتراضات واقعه نک اصابتی
دلائل قویه ایله تأیید واثبات ایدلسه اولدیغی حالده طرف مخالف
عنادنده مصر اولمسه وبناء علیه بر مفهوم مجرده مناقشه یولنه
کیرمیوب بر نتیجه حقیقیه جقدن وتعبیر اصحابه خاطر وخیاله کلمدن بر نتیجه
چیقیوب حقیقیه یلمسی — برم مطبوعات مباحثه سنده کی اعتیادمزه
نظراً مستبعد اولدیغندن بحث سکوت ایله مقابله اولنمسه ایدی .
بناء علیه اوتاریخدن صکره " برکره نوح دیدیکی ایچون بیغمبر دیمیه "
شخص عمومیسی ترجمانه حقیقت نفی مکرری حاوی یازدیغی شیلرده
هپ فعل مثبته بدل فعل منفی کتورمکده مصر اولمسه واو غزته ایله
مألوف اولان نوع سیله کاله ایسم اوطرز بیانه اتباع ایده کلدیکنه ،
مسائل نحویه عربیه ده کوفیون وبصریون نامیله ایکی فرقه یه آیریلدیغی
نحاة عربیه کبی بر زده ده بو (نه) اداتک صورت استعمالنده ایکی
فرقه متخالفه میدانه چیقمشدر .
بر آز زمانه صکره رجائی زاده اکرم بک ، مکتب ملکیه ده ادبیات
تدریسنه مأمور اولمغله ، سائر خصوصات ادبیه ده اولدیغی کبی
حلقه تدریسنده بولنان طلبه یه بو اداتک حقنده دخی ایضاحات
لازمه ده بولنمسنه ایسته ده (تعلیم ادبیات) ده کوریله جکی اوزره کندیسنده
تعریضاً " باب عالیده یکرمی سنه دنبرو تفرد ایدن مأمورلرک کبی

صورت قطعیه ده برحکم اعطا ایده مه‌یکن ، حل مسئله‌ده زیاده
اشکال مسئله‌یه سبب ویرمشدر .
(٩) شوقدرکه بو اثنالک مکرراً ایراد اوندن برکلمهٔ نافیه اخری
استعمالنک ابرازده ربط و بیانلرنه بلیه‌دن ایسه‌ده کلمهٔ یکی ال اولمق
اکرچه بلک میدانه قویدیغندن هیچ اولمزسه بونکله منع مقامی تعیین
ایلمسه اولور بناءً علیه ولو ضمناً اولسونه وضع اصلیه مخالف اولمامق ایله
صورت استعمالک علتنی کشف ایتمشدر .

اوچنجی دفعه اولمق اوزره یه کتاب اوزرنده بو اثنالرده (نحو ترکی)
اسمنده بر اثرده بحث اولنمشدر وانده ده ایکی صورتله استعمالنه
جواز ویرلمشدر . یعنی (نحو ترکی) نامی آلتنده بر کتاب کافهٔ مسائل
نحویه‌یی بالاستقراء عقدهٔ اشکالنه قورتارمغه لازم کلورکه
بو کتاب بالعکس تشتیت قاعده‌یه خدمت ایتمشدر .

دردنجی دفعه اولمق اوزره معلم ناجی مرحوم مکتب حقوقده
ویردیکی ادبیات درسلری جمعنده بو اثنالرده بحث ایلمش
واوده ایکی صورتله استعمالنه قائل اولمشدر . حالبوکه مرحومک
کرک عربیانده وکرک فارسی ایله ترکجه‌نک قواعد و مسائل نحویه‌سنده
فضل و عرفانه ایله موشح اولمق احاطه و اتقان صاحبلرندن
یک چوق غوامضه وقوفی کیمسه‌نک انکار ایده‌مه‌یکی خصوصاتدن
ایکن غریب‌در که مرحوم ده ٦٠٠ سنه‌لک هذا استعمالی حتا الندیرمیه
ترجیحاً حقیقتله هم فکر و اجتهاد اولمشدر . ولهذا غریبی اجتهادی ترویج
برده « فاصلهٔ مروجه » نامیله کلمهٔ نفی اقامه‌سی مصیب کوستردی
برقاعده‌ده وضع ایتمشدر .
وقتیله بر ادیب نکته‌دانک املاسنده حاصل اولان تقریرانه
تعریضاً « باب عالیده یکرمی سنه‌دن بری تصرف ایدن مأمورلرک کیمی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

" بنه فایده (نه) ادات نفی اولوب مکرر اولمه‌یه قوللانیلور ، نه اوبله اولور ، نه بوبله اولور ، جمله‌لرنده اولدیغی کبی ، که ایکی درلو سوزده اولمان ذیحال اولور "

مقیاس اللسانك قولی :

" (نه) کلمه‌سی ایکی نوع مفاده مستعمل اسم مبهم اولدیغی کبی فرضاً ذکر اولنه جقی وجهله حرف نفی دخی اولور : (بو مسئله‌ده آنك آکلامه‌سی کبیدر ، نه وه بونك آکلامه‌سی کبی) شوقدر که حرف نفی اولدیغی صورتده تکریر لازم اولور "

*

" (نه) حرفی ، یعنی لوله مفتوحه‌ده کی کافهٔ افعال و اسمایه داخل ومکرر مذکور اولوب لغت مشهوره‌ده (یعنی استعمال غالب اوزره) حرف نفی اولور : (زیدنه یازدی نه اوقودی) (نه زید کلور نه عمرو کلور) قاله بکه آیه‌یه الکلیسی لغت مشهوره‌نك عکسنه اولمه‌یه مایل الذکر

(نه) حرفی (تردید) وه و (یا) حرفی نفیده استعمال ایدرلر . شویله که : (یا اولور یا اولمان) مقابله‌ده (نه اولور نه اولمان) دیرلر . (یا اوکلار یا بوکلار) مقابله‌ده (نه اوکلار نه بوکلار) دیرلر . (*)

(*) نابینك : (نه یازمدی نه کلدی کوریانه جیقدی) یا صورتی مقابله‌ده (یا یازمدی یا کلدی کوریانه جیقدی) دیرلر ، یعنی آیه‌یه الکلیسنك استعمالی یولنده ادات بنده کی (نه) لر دخی بو قبیلدندر ، یعنی آیه‌یه الکلیسنك استعمالی یولنده ادات تردید اولمه‌یه قوللانلمشدر که (یا یازمدی یا کلدی) مقابله‌ده و دیگر طرفدن آنك بالعکس باشدن باشه بتع اولنسه نابینك استعمالی یولنده حالبوکه آنك بالعکس باشدن باشه بتع اولنسه نابی بو مصراعی نه مادام که نثر عبارده‌ده ، نه‌ده بر مصراعه تصادف اولنور . (یا یازمدی یا کلدی کوریانه جیقدی) صورتنده ایراد ایدلسه اولور ایدی دیه‌جک کلمامکله بر مصراع‌ده مطلوب اولانه مضایقه اصوا ایتمه اولوردی . شو اسی تحقیقدر که آنك یه استشهاد اولنه بیله‌جك شعرلرك بوکبی شو اسی تحقیقدر که آنك یه استشهاد اولنه بیله‌جك شعرلرك بوکبی لطفوانی دلالتی نظیره موافقه فصاحت ظاهر ایدوبده تقلید ایدیلمسی مقصودمز عدولنه مزلزل ایتمایه بالکز اکرم بکدر بانیه بو قدر تدقیقات وتشریحاتدن صوکره بو مسئله‌یی برحکم

قواعد لسانیه مزی کافی اولمه‌سی ایچون کتاب (نه) ادات نفیلر
ایکی وجه استعمالنی بیلدیریور. هر ایکیسی ده صورت مکرره
ایراد ایله برابر اعتباریله فصل مثبت ایله اتمام ایدیلور.
حتی مقیاس اللسانیه نک بو حرف برفسه قابله (آیدیه‌لمایسی)
طرفنه (حرف تردید) اولدرق قوللانلدیغنه قدر توسع تحقیقاتی ایتمشدر.
عبدالرحمه افندی حضرتلرنک مقیاس اللسانی کورنلر بوذاتک
خصوصات لسانیه‌کی احاطه کامله‌سنه و تدقیقات عالمانه‌سنه تصدیقده
تردد ایتمزلر. چونکه لسانمزک آتی عصرلره تاریخ خصوصی تتبع
ایدیله‌جک اولورسه ترکجه‌نک حقنده بورتبه تحقیقات عمیقه و استقرائات
ماهرانه بولنمسه بر صاحب معرفت دها کوستریلمه‌ز
جودت پاشا حضرتلرنک ایسه حقیقة (سوخته‌جه) تحصیل کورمه
و مؤخراً مکتسبات علمیه‌سنی زمانه و مکانک یاردیمیله برقاچ قات
تزیید و تزیین ایتمه‌سی اولدیغی و بناءً علیه رفعه ثانیه طبعنده اسکی قواعد
عثمانیه‌یی ترتیب جدید اوزره یکیدن تصنیف ایلمه‌سی اولسه‌سنه نظراً (نه)
ادات حقنده دخی اکر ایکی صورت استعمالی بولنمه‌سی آنی ده قید
و ایضاح ایتمسی لازم کلور جکنی هر کس تصدیق ایدر. حال بوکه بو ایکی ذاتک
ایکیسی ده ولو احتیاطاً اولسون، کتابلرنده اویله برقیدده بولنمشدر.
دیمک که (نه) ادات نفیسی مکرراً ایراد اولنمسی حالنده دیکر برحرف
نفی احتیاجی طلب ایدیور. اکر بعضه قرینه عباره و یا ضرورت بیت
الجاسیله حرف مثبته بدل حرف نفی کتورلمسی واقع اولسه ایدی مادام که
بوذاتلر لسانمزک قواعدینی تدوینه ایتمشلردر، کتابلرنده اوصورت
استعمالی ده بیانله ایتملی ایدیلر.

*

بو ادات حقنده تحدیده قدر بیانله ملاحظه ایدنلر ایچون بحث ایدیلمه‌سی لازم
کلان بو قدر نشریح و ایضاح ایلیانه بالکز اکرم بکدر. حاشیه بو قدر
تدقیقات و تشریحاتدن صکره بو مسئله‌یی برحکم قطعی ایله حل ایتمکده

[illegible]

نزد اتحاده وحی کندی تعبیرنجه (جاری ایده ماشدر) .

عجبا اکرم بکی ادبیات عثمانیه نک اکثر اقسام بدیعه وبدیعه سی تحلیل مسائل طریقیه اعطای ایده بولندیر ماسی اولاله اقتدار تشریح ، بحث بو مسئله یه تعلق ایدنجه انتقاد ایتمشدر ؟ اکرم بک سائر اقسام ادبیه اولدیغی کبی بو مسئله ده دخی حل اشکال ایده بلک اقتدارنی تحاصیله جائزدر . شوراسی وارکه اکثر مباحث ادبیه ذوقه سلیقه ولطف طبیعت ایله توقف اولنه رق حاکمارنی ده نه بولیکی حق وخاصه یه تطبیقاً ویریله بلکه کیجه نک تعریضه مجالی اولمز . چونکه قضیه مشهوره حاکمجه ، الوانه ایله ازدواجدن بحث اولنه مز .

حال بوکه (٩) مسئله سی ذوقی وجدانی مسائلدن دکل ، لسانک ارکانه اصلیه سندن بر قاعده وحی نحوندن بر دستور فلسفیدر . چونکه انی لسانک حدود ثلاثه برابر تکلم اولانلرک طبیعت منطقیه لری ایجابنجه وبو صورتله دستور بلا تغیر حکمنی المشدر . بناءً علیه بوکبی قواعد لسانیه ده ذوقه وکیف ایله بیانه ای واعطای حکم ایدیلمز .

*

اکرم بک تعلیم ادبیاتده (٩) اولی تعقیده ٢ صورت انشائیه تعیین ایدرک دیورکه :

" ظهور مسئله حرف شبوق لسانه عائددر . شبوق لسانده ایسه استعمال ناسدن قاطع حجت اولمز . فقط (٩) اولی نفی ایله ادا قلنمالر مقاصدک صور انشائیه سنه نظراً مسئله ده صور عدیده حاصل اولیغندن ، هر بریه آیری آیری نظر اتمک لازم کلور . بو وجوه عدیده دن بر نجسی جمله کلامیه لرک هر بری کندیه تمام اولدیغنه آخر بر کلمه بطیه یه محتاج اولماسیدر . (نه کوردم نه خوردم) کبی ایشته بو ناس استعمالیه مشهور اولدیغی کبی جمله اولیه ایکنجی جمله ده ویردی خلقه حضور کندی ایلدی راحت نه ویردی باکه حضور) کبی بوده بیقلدی کندی جطمندن طیانسونه اهل قبور (١)

(١) بیتک مصرع اولی شوبوردر : (نه ایدی کندیسی راحت نه ویردی باکه حضور) چونکه

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

وبدکدن صکره :

« بعضاً جمله‌لرده اکمال ایده‌جك سوز بکه‌بکرینك عینی اولدیغی حالده هیئنده تکرار ایدرلر : « نه شاب اولدی ، نه شکر اولدی » کبی . فقط بو ، بیان اسلوبی استعمالی (یك) اندر اولدیغندن ، اوقدر فصیح عد اولنمز . »

یاینده بلنمشدر . آنی نه‌ده اوته‌کی کوردم .

اوّلاً ، اکرم بکك هم مثال اولدیغی بحثه اداجی وهم ده استعمالی (یك) اندر اولدیغندن قوللنیلمه‌سی عدا اولنمه‌ماق اداجی ایتمکده‌در . مثلاً اصل فصیحی « نه شاب اولدی نه شاب اولدی نه شکر اولدی » مثلنك اصل فصیحی « نه شاب اولدی نه شکر » دکه « نه باك اولدی نه باکیز » قبلی وخی آنك عینی اولدیغی حالده « نه شیشه یاپدی نه کباب » وخی بو جمله انشائیه‌ده وبناءً علیه حتی « نه شیشه یاپدی نه کباب » مثل فارسیده‌کی اولمسنه نظراً اسلوب « نه پخته‌در نه کباب » مثل فارسیده‌کی اولمسنه نظراً اسلوب فارسیه توفیقاً سویلنمه‌سی امکانده‌در وبو صورتله السنه‌ٔ امامده مضروب ومتداول اقوالدندر .

جمله‌لری اکمال ایدن رابطه‌لر بکه‌بکرینك عینی اولدیغی تکرار ایدلمه‌سی سوزلرده اولاکلر . بو جهتله بونك استعمالی اکرم بکك ایدلمه‌سی سوزلرده اولاکلر . بو جهتله بونك استعمالی اکرم بکك دیدیکی کبی (یك اندر) کوکل ، بالعکس یك زیاده شایع واشهر وبناءً علیه فصیح ومعتبردر . قرینی سوزلر

[نه طاغده باغم وار ، نه چقالده دغوام وار]

[نه عادت انتقالی ، نه عادتی ترك ایتمکی]

[نه یاور اول اصل ، نه یاور اول باصل]

اوزره جمله‌لرك آینده‌کی مثلث مشهورده‌کی وخی ، رابطه‌لری بو صورتله استعمالی توطن اولنمه‌سی اقوالدندر :

[« نه نفس ایدر ، نه مال ایدر ،
نه جاه ایدر ، نه مال ایدر ،
بکم اولور کمال ایدر »]

[illegible]

اکرم بکك وجه ثالث اولمه‌ق اوزره :

" ایکنجیسك عکسی دیرکه جمله‌لرك آخرنده ایراد اولنه‌جق سوزی صولك جمله‌ده ایراد ایدوب اولکیلری اغفال ایلمکدر . "

دیدکدن صکره‌ك

(نه آنی نه ده اونه کنی کوردم .)

عباره‌سنی قید وفقط بو صورت انشائیه‌یی (اسکی بریدعتدر) قبوله‌یه‌رك ایلمشدر .

(بدعت) تعبیرك بو مقامده ایرادی طوغری اولوب اولمدیغی ~~تدقیقاتده~~ قیقدنه صرف نظرله دیرزکه : بو صورت انشائیه‌نك استعمال ناسه داخلدر . چونکه السنهٔ انامده بویوله‌جه یه‌جوقه اقوال متداوله‌در .

ایکنجیسی :

[نه دوه‌یی ، نه ده بدنی کوردم .

[نه اولدیکمی ، نه ده اوکدیغمی بیلیرم .

[نه دوشدیکمی ، نه ده قالقدیغمی بیلیرم .

[نه آناسنی ، نه ده قرنی سورم .

مثللری مشهوردر . نه‌جی ، نه‌جی واردرکه بینه‌الناس شایع بردرلجی صورت انشائیه‌نك وجهی واردرکه بینه‌الناس آنی مسکوت عنه بر اقمشدر : ومستعمل اولدیغی حالده اکرم بك هرنه‌دنایسه اوده جمله‌لری فعلسز تشکیل ایدیه‌رك ترکیبلرندر :

[نه بیت الخراب ، نه بیت المعمور .

[نه سلام علیکم ، نه علیکم سلام .

[نه سلام ، نه صباح .

[تفصی

[نه حقاله دخلت ، نه بیفه .

[نه اولی ، نه دیری .

[نه خسته ، نه صاغ .

[ثابت]

ایشته بونلر هپسی ، هرکس ، هر زمانه استعمال ایدیلکی تعبیرات مشهوره دندر .

زاتاً بو (٩) ادائی بالاده ده بیانه اولندیغی اوزره بزه لسانه فارسیه یه انتقال ایتمش اولدیغی جهتله شاعرلرمز لسانه فارسیه یه انشاد ایدیلکلری ابیاتده بو صورت انشائیه فارسیه یی تقلید عموماً انشاد ایدیلکلری بو صورت اولسه دخی واستعمال ایتمشدر . خلاصه الیوم بهره ور علم و معرفت اولمسه دخی بهره ور حسن طبیعت اولمه بیله جکندن شامه نواز اولان بو نوع لطف ترکیبی حائز اولنجه بو نوع مخصوص ایله حفظ اولنه جغی یقین اولطف ترکیبی فرقه مقتدره ده بالخصوص بو نوع موجز و منقح اولمقله برابر (آنلر نوعی) نامیله متعارف اولان امثالک ، عقلای قومز قدرت بیانلری مساعد اولدیغی مرتبه لطیف و مختصر اولمسنه اعتماد ایدرک طور مامشدر .

بو صورت ایشته بالاده کی صورت انشائیه یه موافق اقوال منظومه :

« نه ضبط حاکم شرعی ، نه حکم ضابط عقلی
جنونه قابلمی سیر ایلیانلر احمد سویلسه »

[نخب باشا]

« نه دستمایه طاعت ، نه اکتساب ضیا
تمام ایلدم ایام عمرمی تعطیل »

[ثابت]

بولنی برنجی مصراعده ایراد ایدیلکلری کبی مصراع ثانیده ده ایراد ایدیلر :

« بو نه یکانه شدن کرد چونه ذلت و غربت
نه بیم غم و کدر ، نه پروای زمانه »

[نفعی]

«نشوه‌دار اولدی کوکل فیضه‌ی ساقیدن
هیچ نه منت سرخی، نه نغمانی سلاف»

[ثابت]

تأکید حکم ایچون (نه) کرک اوچ دفعه تکرار اولنیغی ده وارد:

«غم وجوده سنده قالمشم فرد
نه یار، نه همنشین، نه همدم دردم»

[فضولی - لیلی بخشی]

«بزدعا نیتنه آل آچار نه خالصجه
نه تکلف، نه تصنع، نه غصه، نه ابرام»

[ثابت]

ایکی مصراعدن هر برنده تکرار اولنیغی ده وارد:

«نه امید مهر و نه امکان قرب
نه بنده الحمل، نه سنده وفا»

[روحی]

«نه عیشده حالت، نه نوشده ذوقم
نه یارانی یارانه، نه بزمنده شوقم»

[یحیی - سلیمانامه]

بو صورتی برنجی منشیخ اولان اسنالله پاشا بنزنده استعمال ایتمشدر:

«السرای کوکل ملکنده غریبم. نه یارم نه محرم، السرای دل اقلیمنده وحیدم. نه مونسم و نه دلدارم»

[تصریحات]

اکرم بک، الکل قلمه تخصیص ایتدیکی (بدعتی) ایکی یه آیردقدن صکره باینک:

«غرم کوشه راحت، نه میل خواب ایده‌لم
کیجه دامنه مقصود الم شتاب ایده‌لم»

بیتی، ورنکینک:

«بر وجهله که نه بازوی قوت ایله تخلیص زمانه مجال ده‌وه

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

سیر و شور ایله مدافعهٔ زخم انتقام فرجهٔ احتمال بولور» جمله سی
(یعنی اوچنجی صورتده استعمال ناسه مخالفدر. قوللهٔ ایراد ایتدیکی «نه آنی
نزده اوتر کنی کوردم» فقره سی اخطا!) ~~بو قیلدن اولدیغی جهتله~~
(و نظمده بو صورتلک اختیار نه سبب اولدیغه شی وزنه و قافیه ضروری
اولمیه.) ملاحظه سی سرد ایلیور.

نظمده وزنه و قافیه ضروری بالکز (نه) ادات نفی دخی، یا صورت
کلماتی وضع اصلیسنده حقیقاً دیمکدر. فقط منظوم اولمیان
سوزلرده ده بو استعمالک جائز، حتی معتبر اولدیغنی بو قاروده اقامه
ایدیکز ضروب امثال ایله اثبات ایتمسه اولدیغزدن نظمده کی بو صورت
استعمالک وزنه و قافیه الجا ایله اختیار اولنمسه شبهه سزدر
بولندیغنی تسلیم ایده میز.

شوندی نثر مسئله سی قالیور که اکر بلک ابتدا ده شو یله دیلور:
«نثرده ایسه بعضاً جمل کلامیه ضروری اوزرنه اولدیغندن بوندن
یطه ایده جک کلمه و یا عبارهٔ تک بالکز ابتدا کی جمله ده ایراد ایله اکتفا
حال جملهٔ اخیره برده بره بجا قوله کسلسه کی فنا بر صورتده منقطع
و بناءً علیه سوزک ملتزم اولدیغی آهنکی ضایع اولیور. نه کیم زکیدن
کتوریلکز مثالده تجربه و تطبیق ایله آکلاشیلور. اویله یا یلیوبده
یطه جملرک کهربزده آیرو آیرو ایراد اولنمسه جمله اولمندن ده
فائده سز بر تکرار محذوری حاصل اولور.

«ایشته ظهر ایدیم که اهل قلم مخصوص اولدیغه (بدعتک) منشأ ظهوری
بو ماده لردر. کهر حال ایسه بو درلو جمله لرله «نه خبرم نزده علم
اولدیغندن - و یا خود - اولدیغندن ...» یولنده کی افاده لری - که
اوچنجی و جهدن آزم اولدیغه، اعتقاد مجمع عصر اخیرده صورت انتشار
حصول کلاله انقلابات نتایجندن اولمه اوزره کسبک عباره لره بدل
(اولدیغندن، بولندیغندن، اولمسه، بولنمسه، اولنمسه، بولنمسه) کبی روابط
مصرحه ده یه بوغولان عبارات متسلسله ایله املا صحائف صورتی

بول آلدقدنه حکمره حیقشدر. — اثبات ایله می بیتور. ملک لازمدر؛ ویا خود کاه اثبات وکاه نفی ایله بیتور. ملک لازم کلورسه مواقعی نص تفریعه اتیلمیدر؛ البته اصل محتاج بحث وتدقیقه اولان بودر.

«اوت! بونک مقتضای مقامه تابع اولدیغنه آتیده کی مثالدر استشهاد ایدرز:

اثباته مثال:

«نه احکام قرآنیه یه واقف، ونه ده آداب وشعائر اسلامیه یی عارف اولدقدنه ....» [جودت پاشا]

نفیه مثال:

«وبرکره طوغا قبول ایده میه جکی بتوله عالمه اعلان ایدیکی برماده یی تکرار قبول ایده جک اولورسه نه انظار دولیه ده ونه ده کندی تبعه سی عندنده اعتباری قالمیه رق ....» [رشید پاشا]

دیکر:

«بوکونکی کونده مظلوم وغیر مسلم هیچ برفرد نه حریت ونه ده مالنده برحکم قانونی ونظامی یوقدر اولدقجه محروم ایدیلمز.» [قرمزی کتاب]

دیکر:

«غلبانی فاتح عنوانی استحصال ایده جک قدر تکثیر ایدیکی حالده نه بشرده نه غربده دولتی حدود طبیعیسنک خارجنه چیقار مدی.» [کمال]

«شو مثالارک هپسی ده برمؤلفه منسوب بولنه ایدی البته دها کوزل اولوردی. فقط تصادف ایده مدک (١) شو اسی محققدر که (نه) ادات نفی (؟) بو مثالارک بعضیسنده نفی، بعضیسنده تأکید ایچوندر. دیکر برسبب اولمق جهتی برحکمده در. اویله اولدیغی حالده برنجی مثالده (نه) ده حکمره کلمهٔ اثبات ولدیکرلرنده کلمهٔ نفی قوللانلمسنی نه تعبیه ایدیلمه شی نه در؟ فهمجه کمع وطبیعتدر.»

(١) بوتمی برعاقول برآنده هم لغتیانه سویله منی وهمده حکیمانه اداره لسانه اتمنی تمنی قیلیندر. لسانه واقف برمنشی حاکمیدر که یازدیغی شیلرده برقاعده یی بربرینه ضد ایکی جوزم استعمال ایتسون. بلکه بو اقتدار دینی اوقویانلر بوندن حکمره اویولده یازدیلر.

اکرم بک شو ملاحظه‌نی نظریات بر قاعده‌ٔ لسانیه‌یی وضع ایلیسه‌لر آیرو
(سمع و طبیعت) کبی ایکی قوه منحیده‌نک حاکمه نوریولوب نتیجه‌لنیر.
بزم کبی بیشمزه نظراً هر لغاتک خصوصده اولورسه اولسون ایامی عدم
بر دستور اساسی شکلنی آلمسه اولیه قاعده‌لر هر وقت شایانِ تغییر و
سلب بولنمه لازم کلور.
مثلاً ترکجه‌مزده آخرلرنده قاف یاخود بولنانلر بر کلمه برادات متصل اولدیغی
حرکه‌لنه‌یکی حالده غنه مقلب اولمه قاعده‌ٔ مطرده‌در. اوچاقه، بوچاقه
اوشاقه، باشاقه و امثالی کلمه‌لرک مضاف و مضاف الیه حالنی اوجاغک
بوجاغی، اوشاغک قوشاغی، باشاغک بعضی کبی غنه تبدیل ایلمز.
شمدی بر یک سعه، دیکر یک زوقه خوشه کلمه‌لری بو قاعده‌ی
(صدوقه لفظ عربیسنده اولدیغی کبی) مضاف و مضاف الیه‌لرده ابقا
ویا خود التزام ایتمکله کاف ابدال ایدیلمه جواز واردر؟ واردر
دیو یسه قواعد لسانیه‌یی نا ملحوظ بوقدر. صدوقاته لزوم قالور؟ لسان
دیو یسه قواعد لسانیه‌یی نا ملحوظ بوقدر. صدوقاته لزوم قالور؟ لسان
بر شخصه سمع و ذوقنک قبول ایتدیکی شیوه و ادایه کوره قاعده‌ی السنه‌یکی
شکله افراغ ایده بیلور. اکر قواعد لزوم محافظه‌سی مطلوب
(نه) ادات نفی حقنده‌کی قاعده‌ده‌کی اولدوغه ملحوظ بولنمه‌لر دیدر.
اما، رشید پاشا آثارنده‌کی بر بنده نفی تکرار بر ایر فعل مثبت
کتوریلوبده بر کلمه نفی کتوریلمسه رشید پاشا حال ادبیه‌مزده
اولمقله بر ابر:
لهجه‌لرینه اقتضا ایدر
لازمه‌ده اجتناب ایدر
بلفظ تخطئه ایده‌جک بعضه مسامحاتده‌ده بولنه‌یه‌جغنه آنی تقلید ایدنلر
دیا آنک بر عبارده‌سنه استشهاد ایدنلر قاعده‌یه اتباع و باخصوص
اوزرینه حسن استحسان ایتمه اولنه اصحاب عرفانی اشتراط ایدیلدر.

هله مسئله لسانیه ده قومزی کتابک عباره سیله استشهاد و القصه
اکرم بک ایچون عادتا تنزل و خصوصا ادبیات تعلیمه مأمور اولان
برذات کوره بونلر چوجلر برلن صایلور .
برکره شو :
« بوکونکی کونده مسلم و غیر مسلم هیچ برفرد نه جزا و نه ده مالیه
بحکم قانون و نظامی لوحه اولدقه محدود ایدیلمز . بشارعات امر و یا اثری
ایله . چونکه کرک قانونه و کرک نظام بر شارعات امر و یا اثری
اولمه لازم کلمه بکندن ، دیاده نه قدر قوانین و نظامات وار ایسه حتی
جنکیزک (یاسای) دخی داخل اولدیغی حالده هیچ برینک حکمی استلزام
محدودیت ایتمیور بلکه زیرا دعوة ایجاب محدودیت ایدر . بناء علیه
قانونه هیچ برفردی حقندن محروم ایتمز . بر حقده محدودیت نتایجی
قانوندن و کل قانونه شکنانه افعال مستلزم اولدیغی حتی « آمیانه کیبی
یا امر شرعات » قول مستلزم بو معنایه ناظردر . بناء علیه محدودیت
محدودیت موقع استعمالنی فارقه اولمایان عباره یله مسائل ادبیه ده
نص استشهاد اولنه بلور . [سندی باطل اولور باطل اولور]
مطابقه اولنه ده مقبول اولمز .
دعوانک [استطرادی]
(قومزی کتابک نشر زمانی بزده اول ایدی . محررات سیاسیه نک
کتاب عالی و فؤاد پاشالرک فرانسزجه یازدقلری محررات ادبیه نک
ترجمه لرندن عبارت ایدی ، ترجمه لر اکثریت اوزره حقیقه شایان
تلطف ایدی — ایشی متجاوز اقدام معانی قیاسندن حقیقه شایان
اولیه بر کتابه قاتمه « نقل عنه نقوله » قیلندن اولور .)
*
اساسی مسئله نظمیه یاده نثره عائدر . چونکه (حدیث) ورنه (مقدار)
شعر اوزرنه اولور . مقبول اولدیغندن اشعار (۹) اوزره تفصیل
بر فعل منفی ایدیلمه قصر اوزره کوستریلسه بو اساس قاعده دکلدر .
چونکه (فیروزه) مقدار معلوم . فقط نثرده نه بویله بر ضرورت

[illegible]

[illegible]

اولسه بر فعل ایله نتیجه لنسون، ایستر بر ایله مخالف قاعده اولسون بو نتیجه
نظیره فشیلک بد اختیار نده در. بناءً علیه مخالف قاعده اولسه بو نتیجه
فشیلیر نزل صاحب سند نه تولد ایتمز. بو کلمه تردد ایتمز. فقط بو کلام
علی الاطلاقه صاحب اثری دینه جک اولسم، چونکه صاحب بر نوع
دقتسزلک دیک اولیغندن، آنی تصحیح ایله نه مجرای قدیمه ارجاع
محکمه اولور. حال بوکه بو قبیل اثر غفلتی عدا و نحوه دها طوغرید. اگر اصحاب
اولمقله برابر بر فشیلک اثر غفلتی عدا و نحوه دها طوغرید. اگر اصحاب
نفی مکرر دینه صاحب بر کلمه نافیه کتورمه مشیر نافذ الکلام
قالمزدی اولسه اده احاد دلر بو نسخه اولسه ایدی بالطبع تقلید ایدیلدی
بونلر دی. ایشته سائر ارباب قلمی کبی خطا ایدیلدی، ایلک
دفعه بو طرح کلمه نافیه یی قولانمسه اولدی. ذاتی تقلید اولمشدر. چونکه
تقلید اولنلر دائما اثر مقبول ایله. اثر مقبول ایسه اثر مقبول ایسه
ثابت اولمه لازم کلدیکی حالده اکثریا مؤثرلک تخصیصده تصور اولنلر و یا
حدوث اتمده موجود اولدیغی اعتقاد صورتنده کرک اثرلک و کرک اثرلک
و تصویب نتیجه تولید اعتماد ایله کلدیکی بالطبع خطایه احتمال ویرمز. بناءً علیه
ارباب تحقیقات اولسونلر، اسلاف اولسونلر، حاصلی مقلد
عدا ایدیلدی و ذات کمالی کلمه ده ایسه بر کره محقق عدا ایدلدکدنه صاحب
بلا تدقیق طوریله اقتفا ایلمز. خزانه عرفانه ملتی ترسیم
حال بوکه آنی عصر و بزم مدرکات قلمیه نزد خزانه عرفانه ملتی ترسیم
ایدیلدی و ذات آثاری باشدن باشه تتبع و تدقیق اولنسون، هیچ بر
(٩٠) حرفنک تکرر ایدیلدی صاحب و دیکر بر حرف نفی کتورلمسه اولدیغی کوریلمز.
حتی تعدیکی طرز انشاسی طرز بیقدر قلمزده ترکیب یا نفی اوکره دیلز
ال بوکلرلدنه و تعبیر انفص ایله ال بوکی اولنه و خصوصا انسانه بیسیده
احیاناً نفی حقنده قاعده تعویز اولنه ایدیکی نفی نفی نفی ایله بر ایله تیدیا شانه
بیله منعه تقلیدی بولنانه عاکف یا فشانک ایتحاله قدر دستک عرفانه

کوبا اولانلر قلمدن بولنه برطغیانلر واقع اولمامشدر.
بناءً علیه ایچه زمانلرده برو لهجولرک ذهن وده صورت بولانلر
شورالری تحریره مباشرتدن اول زمانلرده و مکانلرک مساعده سی
نسبتده قدماءدن، متأخرینلر، و معاصرلرندن بر چوقلری نیابت
قلمک وفاتی دورندن برو کاتب کچمشه شعرالرک آثار و اشعاری
تتبع ایدلک - کچمه عصر هجریک نصف اخیرینه قدر هیچ بر نیک
مخلفاتنده بویله بر عباره یه تصادف ایده مدک. شیخ الاسلام قاضی زاده قدر که بو نفی مکرر دن صکره فعل قبیحه بدل بر فعل
منفی کتوردن ایلک منشیزیشید پاشادر. حال بوکه آنک زمانه چوقلری
اثرینی کورمشدک. حتی اشهر آثاری اولان بو لغه مشهورک بیان
بویولنده بر عباره ی بو قدر ظهور ایدر نه بیشه بو عقده دن
رشید پاشا بر چوق شیده ولدیغی کبی باب عالینک لسانده رجعتی
اصلاح خصوصنده ده مجدد و عدولنه بورو. حال بوکه آنک قلمندن بویله
بر عباره صدور ایستمه یک بر لوحهٔ قلمیه قیلمندر. فی الحقیقه
رشید پاشا بازنفی بلانه چاک قلمزدندر. کرک بالاده تحلیل و کرک
بالترتیب انجمنه دانشده ایراد و قرائت اولنان ایکی مقالهٔ افتتاحیه سی
مزیات فضل و عرفانه دالدر. فقط ایسته باب عالینک مصدر تحریر
اسلوب افاده سنه انتقال ایدن هر شی آنک اولمق اولور. او اولدیغنه
(اولدیغه جغدنه) بولنده کی بطار، سلسلهٔ افاده آره سنه اولیله
عقده لر تشکیل ایدر که (عوردیوس) دوکنی یک ضربه ده حل ایدنه
اسکندر کبیر سیف برانی بیله او عقده لری چوزکده عاجز قالور.
بو نک ایچون مشار الیه او عقده لر سلسلهٔ ایجابات نه بولنانه یه قدر که
نأعیه منشأ مقامنه اوطرز مسلسلک ایجابات نه بولنانه یه قدر
بولنک ال فناطرزی رشید پاشا دورندن باشلار.
شو افاده مزه تناقضره حکم ایتمکده استعجال چوق بلوه ایدیه پاشا
اتخاذ ایتدیکی اسلوب سی، اوزمانه قدر دوام ایدن کلمه اولانه
اسلوب قدیمک بالکز بیانده کی سوء سلوکی زمانک لسان

طرافتنه توفیق ایله برابر کلمات غریبه‌نی سادگی الفاظ تحویلنده عبارتدر.
یوقسه آثار قدمادن برنجی شخصی انسیت ایده‌جکمز (اولوب) لر
(ایدوب) لر وطرطراق بوغوسه غریب غریب لفظلر وحتی لطافتنده
عادی ترکیبلر، تشبیهلر استعمال ایدیلورسه هر انشائیه جه شدیدکی
شوق ولهله معقد جمله‌لره تصادف ایدیله‌مز. لهله مسلسل
متصل ربطلرله یازلمسه شیلر لهمانه یوقه کیدر.
رشید پاشا طرزی ایسه، هرکسک مألوفی اولدیغی سادهٔ کلمه‌لر
وآسیوه عباره‌لری حاوی اولدیغی حالده سلسلهٔ افاده، لهمانه هر ایکی
جمله‌ده بر (ایکلمک) قبیلندن (اولوب) (اولرینه) (ایدوکنه)
(اولدیغنه) (بنی) (طولوی) (دیکار) (آشکار) عقده‌لرندن
برینه ایلیشمیه‌جه نتیجه‌سی اولمز. ایشته بویله عقده‌دن عقده‌یه
ایلیشمیه‌لی کوردوکم اولدیغی شئ مالی حول رابطه باغلانور
قالور. فقط زلفه بزجی رابطه‌ده‌کی مفهوم معنای - محافظه‌یه
تاب آورلرمیه‌ر - اوسلهٔ فاسده آیه‌سنده غائب ایدر.

اکرم بك نزك ربطنی (سمع وطبیعته) حواله ایله
نتیجه‌لندیردکدن صکره شونقطه‌ایله بحث ختام ویرمشدر.
"فقط هرشیئك برجهت نظریه‌سی وحی اولمه اقتضا ایده‌جکندن
آنی‌ده (ایجاب) لازم، واوراده برقاعدهٔ عمومیه (هیچقایمامز)
ممکندر. وخصوصا نفسیات:
(جمله هرزبانه اولمز نه فردوسی نه خاقانی)
مصراعیله بونك بالکز بعضه کلمه‌لرینك تقدیم وتأخیرندن حصوله
کلان (جمله نه فردوسی هرزبانه اولمز نه خاقانی) وباخود (جمله هرزبانه
نه فردوسی اولمز نه خاقانی) افاده‌سی کبی هیئت اضافیه‌سنه کوره مطلقا نفی
اولمسی لازم کلدیکنده شبهه‌سز اولمیان کلمه‌لرك - تقدیم وتأخیر الفاظ ایله
ترکیب کلام بعضه مرتبه دکیشوبرنجه - اثباته تحویلی لزوم قطعیسی

[illegible]

لهذا بر طبیعت حس ایدیره جك اولان ترکیب ایسه وضعی ایجاب ایدن قاعده
عمومیه‌نك تحری و تعیینی خصوصلرینی خیلیجه تسهیل ایدر. فقط
بو کاخود بخود جسارت ایده‌یه حکم کبی مسئله‌نك اشکالی وضعی و منکر
اولمدیغندن بو قدر جهت تشریحات ایله اکتفا و سویه جکمز، یازه جغمز
شیلرده مقتضای حال و مقامه توفیقه قال و قلم ایتمکزی حسن طبیعت
و حکم وجدانکزه حواله ایلرم

کوریلیور که اکرم بك اساساً (نه) ادات منکره‌ی استعمال‌نده کلمه‌ی
نفیه بدل کلمه اثبات کتوریلك طرفدارید. فقط زمانمزده فعل نفی ایله
مألوف اولان کثرتنه بناءً مسئله‌یه صورت قطعیه‌ده بر حکم ویریلکده
نفی طرفدارلرینك حدت و انفعالنه اوغرامق محقق بلیه‌سنه کندیلرینه
«بوکاخود بخود جسارت ایده‌یه حکم» اعتراضیله اعلانه مجبر ایتدکدنه صکره
طائفه تدریسنده کی لعبه‌یه نه بامق (حسن طبیعت و حکم وجدان) تبعیت
توصیه‌سنده بولنیور.

بنه تکرار ایدرز: حسن طبیعت، برعباره‌یه لطف ترکیب ایله
حسن انسجام و حکم وجدانه ایسه برقوله، لازم عقل سلیم اولان
محاکمات معقوله ایله شکل انتظام ویره‌یلور ایسه‌ده بر قاعده انسانیه‌ی
وضع اصلیسندن آییره‌مان.

نفیمك (بله کوریلان ترکیب فردوسی نه خاقانی) مصراعنه کلنجه:
بوده (نه) ادات تکریه‌یه‌در. بصره ترکیب جکنجه بر کلمه نافیه
کتوریله جکه شاهد فصاحت اولمان. چونکه نفیمك اکثر قصائد
و غزلیاتنده (نه) ادات منکره‌سی ایله بر کلمه‌نده فعل اثبات کتوریلدکده
زیاده ابیاتی واردر که آیده سائر شعرلرك بویولده سویلنمه‌سی لزومنه
صره‌سی کوریور.

نفیمك بو مصرعی ایسه ضرورت وزنه الجا ایله سویلنمه‌سی لازمدر.
بر آدمك بیکلرله اقوال فصیحه‌یه صره‌سی صادر اولمسه بر مفهوم نقیضی
فصاحتی عدا ولنه‌یه جغی کبی بالالتزام واقع اولمسه بر قول قاعده‌ی نحوی ایله
هیچ بر صورتله جهت فصاحت عد ایدیله‌مز. اولسه اولسه بر فکر جواب

[illegible]

دبرزبانه آتشینه بیانه صاحبی اولان شاعرلر غلیانه وجدانه وعرفانه ایله
سانجه‌سنه قوه‌سنه ایدیه معانی بدیعه‌یی تصویر صره‌سنه برطاقم تورکجه ایله
قصر فکر و مقال ایده‌مه‌یکی و ایتمکده‌ده مجبور اولدیغی کوستردکه بوده جهت
بیانه ایبانه خاص اولان تصرفاتدن . مع مافیه بوکی خصوصات استثنائیه
نه مقلد اولمقه نه ده حجت جوازه صالحدر .
کرک اکرم بك وکرک (تورکی) صاحبیله معلم ناجی (ره) افاتك
نکره‌ده فعل ویا رابطه (ره) لردن اول کلور ، یعنی فعل ویا رابطه اداته
تسلیط اولنور ایسه مطلقا نفی ایله کلور . آینده بونی شرح ده . بوده
اکرم بك ایله (تورکی) صاحبی مثال منظومی یا اکر بالاده‌کی مصراع
نفیی به حصر ایتسه اولدقدن صاحب معلم مرحوم ، وجنك (آتاء وفاء)
نه بشرده نه ملکده) مصراعی دیوانه مطبوعنده بیله بوجمله (واء)
لفظی حاوی اولدیغه لهو مقده ایکه وار (یوقه) لفظه تحویل ایله
(آتاء وفا یوقه) نه بشرده ، نه ملکده) صورتنه ایراد ایتمشدر که ،
بونجه تأیید مدعا غیرینه مفتقر اولمسه ایسه اوقویانلره :
«کرچه بك چوقه لکنه ایستر (یوقی) وار کوستردك
آنی دوز ملکده اینانه‌رمی مشکلدر - بك»
قولنی تخطر ایدیرمکده بشقه بر ثمره حاصل ایتمز . چونکه (بر چوقه یازه نسخه‌لرنده
صرفنظر) ١٢٨٧ تاریخنده وزیر خانده ، طالیوی مطبعه‌سنده ٢٢ نوتو
مرقومه اسیانه حروفیله بر نجی دفعه نشر اولنمسه اولان وحی دیوانك
کتابچی صحیفه‌سنه مراجعتی کافیدر عدا ایتمیه‌جك اهل صاحب تتبعات
دوزنجی سطرنده شو بیتی کوره‌جکدر امینز :
«بر دوره‌ده کلدك بو فنا عالمه زکیم
آتاء کرم (واء) نه بشرده نه ملکده»
غیردر که (اسرار بلاغت) صاحبی ده مجموعه‌سنده بو مصراعك
صورت محرفه‌سنی کوردکجه - کویا اثر تتبع و تدقیقی ایسه‌کی - عیناً
کتابه نقل و «نفی مکرر» تعلق ایتدیکی کلمه متعدد اولدیغی حالده
اکراد کلمه نفی مکرر مجموعه نقدم ایتمسه ایسه منفی ایراد ایدیلور» قولنه
شاهد عد ایتمشدر .

حال بوکه روحیات ، او مصراعی شامل اولان ترکیب بند مشهور زیانک

بشنجی بندی که :

« اول کوکلر کتاکه بولنمز آکا لقمانا

کامز صدف کوزه براوبله ده یکتا »

کامز صدف کوزه براوبله ده یکتا کلمه‌سی نفیه بدل کلمه اثبات

طلعی جاویدر ؛ آکا نائی اولان بیت تابنده دخی کلمه نفیه بدل کلمه اثبات

کتوریلمشدر : « اول ذات شریفه پرتو وجود نعمت

کیم (اولدی) نه دنیا آکا مقصود نه عقبا »

بناءً علیه فعلک (نه) لری تقدمنده ده ، (نه) لرینه صاکره

ایراد نده ده ، تعبیر آخره (نه) اولمق کرک فعلک (نه) اولمه

تسلط ایتسونلر هر ایکی صورتده ده کلمه اثبات ایراد ایدیلمکله کرک

عصر هجریدن زمانمزه قدر یک چوق آثار وکفتار ایله استشهاد

ایده بیلورز فقط دورت فصل اولدن اسندن شاعر احمد پاشانک :

« صحبت غیر بلادر دیلرم مقصدیکی

کوستره نه‌ی اغیاره نه اخیار بکا »

بیتی ، و

بنه اوردوده صادر ایلدیکی کلمه اولان شعرلر ترکیبنده

وزیر حسین بیقرا علی شیرنوائینک :

« ساقی کلچهره بیدی قالدی نی جام ، نی شراب »

مصراعی ، و

سلیمان قانونی شهزاده لرینده سلطان مصطفی شهیدک

لالای اولان طاشلجه لی یحیی بکک یوسف و زلیخا سنده کی :

« (بیقالدی) نه اکه نه مست و نه هشیار

نه دیری ، نه اولی ، نه صاغ ، نه بیمار »

مصرعی ، و

شاعر ثابتک قصیده‌ی مضمانه سنده کی :

« توجه لقده سیلنمز آیه‌لی ناچارلر

(قالدی) اصطبل یاقده نه آیه ، نه صمان »

بیتی .

(نه) لرینه مقدم ده فعل مثبت کتوریلدیکی حقنده کی دلالتلرینه

ادعایه بر برهان قاطعدر . خصوصا تفصیلات : (جمله اخیره‌یانه

اولمز ، نه فردوسی ، نه خاقانی ، مصراعی (نه) دن اول و اثنا فعل منفی

[illegible]

کتورلمك اقتضا ایدیکنه مدار استشهاد عد ایدیله ذواتنه نقضیات (نه)
اول وجهی فعل مثبت کتورلدیکنه ایده کی بیتی استشهاد ایچون بو قاروکی مصراعك
مخالف قاعده اولدیغنه فعل منفی ایله انشادی مجرد ضرورت ودر ثانیه
الجاسیله اختیار اولنمسه اولدیغنی بر حقیقت اولمه اوزره ایراد ایدرز:
بحث ایدیکز بیت ابن صدر الشریعه نصوحا شاعرنده کی
قصیدهٔ مشهوره نك شو بیتی در:

« (اولور) نه کیسه بود کلو سعادتنه نائز
(کورر) نه کیسه متاع کسلده بوله کساد »

[له در القائل]

مع مافیه بزکرك قصیده وکرك ثانیده فعل منفی لی حادث دیکر
بیتلرده کوستره بیلورز. شو ایسی محققدر که طرفدارك اولدیغنی
دعوای ناقصی اولدیغه بو بیتلر دلالتله سویلیکز وجهله ایچه، ودر دیله
بیت ایچنده حرف ضرورت ودر دیه وقافیه الجاسیله سوز اولدیغنه
(شذوذ) استعمالدنه مقصد دوردر. بناءً علیه اکثر قواعدك
(شواذ) استعمالدنه مقصد دوردر. شکل ایده یه جکی قضیه صاغلاندنه
بولدیغی حالده (شاذ) لردنه قاعده نشکل ایده یه جکی قضیه صاغلاندنه
اولدیغندنه استعمالنه جواز اولمز
دیدیکز بیتلر شو در: قصیده نه
« نزاکتده، مانده کلام (بکزه مز) اصلا
نه عرفجه، نه خافاقجه بو برجه نه آخور »

ثابتك نعتنده:
« اویناك ذات مکرم که شانه (بوقدر)
نه ابتداده مماثل، نه انتهاده عدیل »

تصرده کی بو ضرورت حرف وخوزلر اعلامزه متعلقه شیوه وکل،
نحو عربیه عائد خصوصانده بله مدار معذرت عد اولنه رك محل فصاحت
اولدیغه یك جوقه تعبیرلك استعمالنه جواز ویرلدیکی وده نشده بوله
بر ضرورت متصور اولمدیغندنه هر صاحب علم، ذهننده تقرر ایدیله
بر جملهٔ ایسه دیکی شکلده تصویر وانشایه هذه مانعه مقتدر در.
بناءً علیه شیدیا شایه کلنجه یه قدر منشیانه سلفندنه ولو بیتك اولسونه
(نه) دنه صاکره ویا اول فعل منفی ایله تشکل ایتمسه بر جوقه کلاوسی تو شیه

[illegible]

شمدی ده بو مسئله ده معلم ناجینک ملاحظاتنی مطالعه ایده لم:
وجوهک ایله کوره ایکی (نه) یی مشتمل عباره لرده لازم کلدیغی ایچون
بونلرک یاکز بر بچیسنده، یاخود یاکز ایکنجیسنده ویا هم بر بچیسنده،
هم ایکنجیسنده حاصل اولمه اوزره اوچ صورتله ایراد اولنه بیلور. وبرنجی
صورتک یک قسمی بولدیغنده مثال اولمه «نه کاغذ وار نه قلم»
عباره سی وسطه ماندنده ده غالباً: خاصه نه آه ایدر نه افغانله
مدهوشم نه یول بیلور نه ارکانله
بیتی ایراد ایلیور.

فی الحقیقه بو صورت (کسیک عباره) تعبیر اولنانله طرز افاده درکه
استعمال انامزده موافقدر. حتی ضروب امثال ده بو صورت انشایه ایله
تشکیل ایدلمسه اولمدیغنه صغار وکبار محاوره لرنده قوللانلان قلمری
طرز کفتار جمله سندندر. اقوال منظومه نک اکثریسنده ده بو طرز ایله
ادا اولنور.

ذاتاً (اولمدیغنده) (بولمدیغنده) کبی ایکی لر شیوه محاوره لرنده
بکانه اولمه رینه، ارباب قلم طرفندن صکره لری اتخاذ ایدلمسه و عالم ایله
هیچ ترکی دیوان بر الفت سیه اولمسه اولدیغی مسلسل اسلوب
ایجابا تندندر. بناءً علیه لهجه لرنده آره یه
کلمقده کیرمیه اوره لیه لهجه لرنده اولدیغی اولمه خرده زار اولمه خرده
کلمقده کیرمیه اوره لیه لهجه لرنده اولدیغی اولمه خرده زار اولمه خرده
فقط معلم مرحوم، ایکنجی صورتی، یعنی ایکنجی (نه) نک ایراد ایدلدیغی
صکره کتوریله جک ایکی نک اثبات ونفیده لهجه لرنده اشتمال ایدن
کلمه یکنه اطلاق تردد له کاه نفی وکاه اثبات کتوریلمسی مروجی کوریلیور.
کندی طرفنه شو مثالاری ترتیب وایراد ایلیور:

نه اوقومغه، نه ده یازمغه هوسی اولمدیغنده
« نه اوراده، نه بوراده قدری بیلنه بکی
« نه سزه، نه بزه تعلقی اولمیانله

بلکه میزکه بو مثالاردکی ایکی لری فعل منفی کتوریلکده نه کی حسنات
مخصوصه وفعل مثبت کتوریلکده نه کی مخاطره مقرردر؛ شمدی بزده
تکنیده
بو مثالاری: نه اوقومغه، نه یازمغه هوسی اولمدیغنده ایراد ایدلدی.
« نه اوراده، نه بوراده قدری بیلنه بکی جمله سی مایو محلکه عودیه ایله

[illegible]

«نه سره، نه یره تعلقی اولمایه» برایشم نجوله مه اخوله ایده

شکلنه اشراق ایده جك اولورسه مه طبیعت افاده ده بناءعلی ایجمه عد اولنورز، یوقسه طبیعت افاده یه اتباع ایله التزام حقیقتی ایجمه اولورز. بو امر عادیده اصحاب مؤاخذه نك افکار تقلیدکارانه سنه قاپیلو ارباب لسانك قوه ممیزه سنه سر لجهت ایدرز:

ثانیاً بوکی مباحث ادبیه ده کرك ترویج مرام وکرك مخالف بولنمك التزام ایچوله اقتضا ایدن شواهد واشال آثار ادبادن انتخاب وانتقا اولنمه لازم کلور. یوقسه برشیئك مروجی ارتشی ترویج ایچوله کندی طرزنه ترتیب امثال ایتمکله برشی قزانمز. چونکه مخالفی ده عکسنی مروجی اولدیغی ایشبو طرزده ترتیب احتمال ایده بیلور. نه بو ایکیسنك قیمتی اولمه اوزره:

«ادبیشم نه آنك نه ده بونك عقلی ایرمز»

قالمش مثبت طرزنده کتوردکدنه صکره مثبتهٔ ایجادنه (فاصله مروجه) ناصیله برقاعده ایلاد ایدرك بالاده کی مثالنی:

«ادبیشم نه آنك نه ده بونك — محکمه وکل — عقلی ایرمز»

شکلنه وضع وفصل منفی ایله تشکیل ایلیور.

محکمه وکل

برده نه بو مثالی: «ادبیشم نه آنك نه ده بونك محکمه وکل» صورتنه تحویل ایدرزده او صفحهٔ مروجه یی ترویج عقلی ایرسه!» صورتنه تحویل ایدرزده او صفحهٔ مروجه یی ترویج ایدنلره هو افاده نامه مخالفت وبناءعلیه التزام حقیقت ایجمه اولورز. شوندرکه معترضه بولنه نغمه برحالی، ولو اثبات حقیقت معرضنده اولسونلر، تقلید ایده جك کزدنه یوقاردکی امثال مرتبه نك بطلانی اثبات ایده جك امثالی نه آثار ادبادن تحری وایراده لزوم کوردك:

«نه اولجه سنده نه اولنه مأمور بتنجه، نه ده موخراً مکالمه مأمور بتنه افلاطه جانبنه عزیمتنه دولتجه برفائده کوریه بلدك.»

«مأمور بتنه افلاطه جانبنه عزیمتنه دولتجه برفائده کوریه بلدك.»

[جودت پاشا — تاریخ]

«والحاصل مقصد منظورك نه کوشه بکوشه اطراف تلاشه ایلنمه ضربانه ونه ده قولاً وفعلاً سعی وکوششه مرورانی جالب انظار اولی الابصار اولدیغندنه ترویج مرام مقصدت ایجابنده سلامه السلام دوام ایدر اولسیدی.»

[جبر حامد — تاریخ]

بوقدر — زیر حقیقت میدانده در

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[اسرار بلاغت] صاحبنك بو مسئله ده (استقراء و تتبع) ادعاسنه
برابر كتوردیكی شهودك مالكیتی بالاده كی سوزلرله تعیین
ایتدیكمزی شهدی ده كندی عباره لرینی نقل ایده لم:
«بو جوجقده تربیه ده و نده سعی و غیرتده براثر
كورلیور كه آدم اولسی مأمول اولسون.»
بركره بو عباره ده بط یوقه، اسرار بلاغت یازانه برآدم
ال ساده وان عادی برافاده ده بیله قاعده بطی بره منزله
اقامه ایتدیكی مثالك نه مرتبه قالور. چونكه (آدم اولسون) فعلی
جوجغه پاییشه صور.
عباره نك صوك افاده سی شویله اولسه لازم كلور:
(بو جوجغك تربیه و نده سعی و غیرتده بهره سی وار كه
حتی آدم اولسی مأمول اولسون)
دیكر
«نه مدعی و نه ده مدعی علیه كلور كلری كبی طرفوندن وكیل
دخی كوندرمامشلردر.»
انسانك نه قدر طبیعت اولسه (اسرار بلاغت) نامنی
ویردیكی بركتابه محكمه جلاتندن مثال ایسه ذلتی اختیار ایتمز
باخصوص محكمه صكوكنه عائد تعبیرات و اصطلاحات ایله اولسه اولسه
خصوصات عدلیه ده استشهاد اولنور. مسائل ادبیه ده دكل. (لكل
مقال مقام) قضیه سی مشهوره ایسه حقی اقدیه مجهول اولمه كركدر.
دیكر
«شو فقیر آدم عالم یاردم ایتمه ایكه نه آنك، نه ده بونك
معاونت و مواسانده بولنمامزی هركسك نظرنی جلب ایتمشدر.»
اولا بو فقره مرتبه ده مناسب یوقه، برآدم كه عالم یاردم ایتمه
یعنی بر اكثریت عالمی معاونده بولنمشدر. بالطبع شونك، بونك
معاونته احتیاج قالمامه لازم كلور. اوحالده ایكی شخصك معاونتی
بولنمامه ایله مصیب اولمسی اقتضا ایتمز.

حال بوکه عباره موافقه مطابقه اولمه‌یه‌جغی توصورتده تصحیحی
محتاجدر: (شو بحاره‌یه غنی وفقیر برچوقه آدم ابذال عالمقده بولنمسه‌لر
سرافراز اصحاب اسالیب اولانلر فلان وفلانلر دینیلسه‌ر تاثیر
نظرت عادتی موجب اولمشدر.)

دیکر: "فلانلر نه دنیایه، نه ده آخرته برایشی یوقدر."

بو مثالک زیرنی ده تصویر افکارده نشر اولنمسه اولور مشهور
مضامین مکتوبلر شو فقره‌نی ایراد ایله اثبات ایدر:
"کوچ جامعه‌نک حافظ ویا واعظ دیکلمک ایچون
کلور: اما یوزده بریک نه حافظلر، نه ده واعظلر یاننه
اوغرادیغی وارمدر."

تکمله بحث

سانحرلک انجونه عائد اولان شو قاعده، حد ذاتنده بک بسیط
ایکن نه سانحرده تشریح قواعدایله مشغول اولان ذاتلر — بزلر عندنده
تأدیبات ایله — بوتون وضع اصطلاحنده تجرید ایدرلر ذوالوجهین
برشکله افراغ ایتمشلردر. (بو قاعده دینجه بعضلر
برکره ملاحظه ایده!) علی الاطلاق قاعده دینجه
استفهام اینور؟ تعبیر آخرله خصوص! تعبیر آخرله
معلومدرکه برشیئک وقوعنه شرط اولان خصوص! تعبیر آخرله
برشیئک صورت متحققه‌ده وقوعنی تأمین ایچون موضوع اولان دستور
بناءً علیه هر قانکی مسئله ایچون اولسون، اولسون موضوع بولنان اولان
قاعده‌یه ولو تغیر ویرسه‌لر کرک هر قانکی
(نه) ادات نفی دخی کسانرلر برقاعده نحویه‌یه کرک هر قانکی
عباره‌یه حکم داخل اولنجه، آنلر حکمنی نائب فیلاسه‌لر. یا فقط عباره
صورت انشائیه‌ده یا برفعل مثبته تشکل ایله: (نه سنده وار، نه بنده
وار) کبی ویا خود فعلسز تشکل اولنور: (نه سلام، نه کلام) کبی.

اولکی صورت تمامیله ترکجه‌ترک شیوه‌سنه موافقدر. ایکنجی ایسه
فارسیده اقتباساً ارباب قلم طرفنده اتخاذ ایدلمشدر که (نه قدر
ونه حلوا) مثلنجه طرز انشاسنه مطابقدر.
شو حالده بو اداتی، اگر برقاعده‌نک محاکی دستوری ایسه، کرک
بالاده‌کی مثالکبی (کسیلن عباره‌ده دیدیکمز) طرز محاوره‌یه موافقه
ساده برترکیده اولسونلر، وکرک (منشیانه تعبیر ایدکلری) مربوط
وسلسل برجمله طویله معهوده‌ده بولنسونلر مطلقا طرز متبعده
انشا ایدیلمک لازم کلور. غایه
تأسف اولنورکه مکاتب عالیه‌مزده تشریح علل طریقیله تعلیم قواعد
ایدیلرمز بو اداتی اگوب بوکرک شکل طبیعیسنده چیقارمقدر
وبو صورتله بر دستوری ایکی پارچه‌یه آیرمقدر بشقه برمعرفت
گوستره‌مامشلردر. بنه آکا مقدر دکل. چونکه ایکیسی بولنمه
ولهذا پارچه‌سی بکدیکرینه مخالف بر دستور نصورنه عاجزم
ثانیاً بنه اوته‌دنبرو خصوصات لسانیه‌مزده قاعده‌یی تشریح
ایله دکل تمثیل ایله گوستردمک مسلکنده‌یز. چونکه انسانه بر شیئ
فصل بایله یعنی تعریف ایله آکلاتمازسه فصل بایله اولدیغنی گورمیور
وچونکه نظریات برشیئ فلسفی دیمکدر. عملیات ایسه
اوفلسفه‌نک تشکلات تطبیقیه‌سیدر. برشیئ فلسفی ادراکده
قاصر اولانلر ذهننده تطبیقاتک آلتنده اولدیغی صور واشکالی گورنجه
سهولتله ادراک ایدر.
بو مطالعه‌یی تشریح علل قواعدیی ایسه‌کلری قدر اوغراشمه
اوزره ارباب اختصاصه ترک ایدرلر، فقط بسیط بونه طرزده
کلوب کچسه اصحاب دانشک نظرنده نه‌دن ایکی یوز قدر ابیات
وعباراتی اثبات مدعایه مدار اولمه‌جغنه مقام استدلالده ایراد
ایتمکی مناسب کوردم.
بو اداتی، یا آنلرک قوللاندقلری کبی قوللانملیدر، یاخود
الی سنه اولکلجه‌یه قدر (ضرورت وزنه معذرتی خارجده) تطهیر

ومنثور اولدیغی بحر بولدیغم مثالار عدد بحر صورت منفیه ده تشکیل اولنمسه
عباره لرینی بیتلر بولنوب بیوزنه چیاریلمالیدر

*

کاتبی (نه) دنه صاکره وایکنجی (نه) دنه دوت

فصل مثبت کتورلمسه ابیات

مقام قدر ایرلدی هو بودر که دنیانک [روحی] [ترکیب]
نه قصر قیصریه ایستر نه قصر دارا

لیاقتلو شایسته ایکن عالمده غرور
نه شباب ای دل شوریده قالور [روحی] [نفصی]
بوندن نه شیب

مظفر اولدی سردار ایاشاهنشه غازی
نه تبریز قویه شاه قزلباشه نه شیرازی [نفصی] [نفصی]

ترک سرکراه ملامتده هنوز دیدیر روزگار
نه هنوز یک اولور آکر حقیقتده نه عیب [روحی] [باقی]

نه هوت ایدیه یم عهدیمی اوزره مدعاکه کور
نه آشنا قالمه [illegible] جمله نه یاد [نفصی]

نیچه آه ایچمیه بیجا بالر کبی
نه کوهر قویدی [illegible] [نفصی]

دوشردی نه چاره فکر نقیه
نه برکار بانه دار [illegible] [illegible] [illegible]

بویله قالور نه دماغک اکر آشفته فهیم
نه نجم عشقه قالور [illegible] [فهیم]

کیجه پروانه لرله بزمی کرما کرم ایدی شمعلرک
کتر کوردی نه شمع مجلس آرا [illegible] [شیخ الاسلام یحیی]

وصف تحسینه حد بوقه طوتمه بر پرده
بیک اندیشه نه هندی نه [illegible] [نفصی]

فرانه یاد شاهلر دلالت شرح ایده یم دیدیه
بوده بر روز آخر کیم نه یاد اولور [نفصی]

کریم وکرمور خداوند خدا
نه خالقت وبریز] ای پادشا [عزت ملا - محنت کشاله]

ویدیم نه صایانسز، نه آلورسز، نه صاتاسز
کاصلاد یلکزده نه بی وار] نه خود اه [روحی - ترکیب]

آیانیچه بردور ایده بوجهان عناصر
کیم آکه نه اول اولمعلوم] نه آخر [روحی - ترکیب]

کوکل برکیسه ویرکیم طوره اول
نه سمه فاف اوله سلک] ونه خودور [سنانه پاشا]

بوله نه کشاف] نه صاحب کشف اما میده
موشکاف نکته‌های آسمانیدر سوزم [نفعی]

نه وصافم] نه فردوسی اوصفجز کوی مضامین
که تعبیر ملاه صورت کسب ایدر احوال وجدانی [نفعی]

نه سنده مهر ووفا وار] نه بنده صبر وقرار
اویوقه بویوقه نه عجب بزدنه اجتناب ایتدک [باقی]

نه طوطیدر] نه آینه اوبرسز آلمهدر
که لطف نور تجلا لطف کلیم نور مضادر [صبری شاکر]

نه دوزخی غم نه زوقه دیدار
کویاکه نه یار وار] نه اغیار [غالب - حسنه عشقه]

نه ترجمانه غمزه کرک عاشقه ناز
دلبر مقید اولمیجه صدعاسنه
نه اشک دیده لازم اولور] دلبره نه آه
عاشقه تحمل ایلمیجه جفاسنه [نفعی]

نه دیره خیر ایدر اولدی] نه خانقاه لهونه
ندیم مجلس زهاد کور دیکلک کوکلم [نظمی]

خواهشمه نه بزده قالدی] نه یارانه ویارده
جنسمه، محبت، الفت اوده برزمانه ایمه [واصف]

نه رنک وبویه مفتونه اول] نه هوای وهویه ای باقی
بوفانیدنه بقا ایتمز تمنا شوکه دانادر [باقی]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

نه حکیم غزنوی یم نه امیر دهلوی [نفصی]

نه آلوردار] نه صاتار نه هدیه ویرای بوکیجه [نفصی]

اول باغه که باقدی عشوه پرشور
نه جذبری کورندی] نه حور [غالب - حسنه عشوه]

بو صورت انشائیه نک مصراع اولده ایفاسنه مثال]

نه دل قورتلدی] نه جانه دست بردی چشم مستنده
اوکافر کیسه شدی کردن ایمانه ال صونمسه [وجدی]

نه کوکل قوردی] نه کوز خال رخ عارضه دوست
اوده یاغانه، صویه باقانه، نیجه جادوده بو [نجاتی]

نه اول وار] نه آخر برغریب عالمده اول عالم
بسانه وشمع ونظمه وعقل وفراسه نامی یوقه اصلا [ثابت - مبارکه]

نه بقصه وار ایدی] نه جزو لیل خواجه قدس
ایدردی خود بخود آیات ذاتکی ترتیل [ثابت - نعت]

نه طویل ایدی] اوقاصت نه قصیر
فصحا آکه «ایس الحد» دیه [خاقانی - حلیه]

نه مقدار ایله بیلور] نه قدر کفتاری عجب باطل
مسیحا کیجیور اما خرد جاهلله توأم [نفصی]

نه یار مدنه آلدم] نه دلدنه خبر
فلک چشمی ایدی کاکیچ دن [عزت ملا - مخت کشانه]

نه سیر باغ کزدی] نه نکهای نوروزی
همیشه بسته کیسوی متکبار اولدی [آلی]

نه ایمانه نصیب اولدی] نه اسکندره بو
کروزیری اوله بر آصف صاحب نزلفنک [نفصی]

نه جامه وار] نه پیرهنه، سروه صالمسه یاسمن
کل اشره دوشمسه پرده دنه، اچسه کریبانه [نفصی]

[بنه بو صورت انشائیه نک نثراً ایفاسنه مثال]

دست جلاد اجلدنه نه حواله قوی خلاص اولور] نه پیر زبونه
بسم الله الحی القیوم، انا لله وانا الیه راجعون
[کمال - برکنیه سنک مزار]

[illegible]

مسخره اولدقلری مسئله تأدیبك اجراسنه حکومتی مجبور ایتمك اغلب احتمال اولوب برکره بو صورت فعله کلورسه نه توجیه وتأویل ایلیه بیلر] نه تلك وظنونه . وسیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون

— [تصویر افکار — کریه عصاسنه دیر مکتب]

حقاکه بو یله انقلاب آباد زمانك نه اقبالیجون سوریا ایشدر
ونه ده ادبار ایچون ماتم . ولله در القائل :
دنیا آکا دکمز که جفاسنه حکیم آدم
[کمال — ماتم دیر مکتب]

— (نه) دیه حکمه بر فصل مثبت ایله تشکیل اولنانه

نظم وضعنه سوز کیر :

نه خیال صاحب ایستر] نه کمال طالب ایستر
بو کلام طبع اغب ایستر، دیره بویله حسد زحمت [اغب پاشا]

— فدای غیرت پروانیم که عالمده
نه بر علاقه وار] نه مزاری قالمشدر [نوری قیدی]

واقف ایسك جمالك انجاحه المدد
نه اضطراب عصمت] نه بیحیاب کوستر [ضیا پاشا]

— مرد اولدر بنت العنبه غیرتی بزم خاصه
هیچ نه عورتك اوغلادیر] نه بای دختر باصدیر [ثابت]

— سه کوزمدنه کوردیکم، سه کوزمدنه ایشدیکم
نه کوزی کوردی] نه ایشدی خولیای کیسه تاب [ذاتی]

بنم اوشاغم معجز طراز کیم عالمه
نه هجو ایلیوب بولندی] نه هجو نالهٔ کلدی [ثابت]

ایلمشدر عالمك بوی وجودنه فراغ
ول نه عقبا سه خیال ایلیر] نه دنیا سه بلور [الهی عارف حکمت بك]

— کم ایتدك کریه خاکنده آنك کوهر عمرنه
نه کندکدنه حجاب ایتدك] نه جهدنه حباب قیلدك [روحی — مرثیه]

— پریشانی خاطر نکته سنجه دیه قالدی
نه کیم حکمتنه آکلار] نه اغب علمنه بولور [اغب پاشا]

[نوری — مالغ الحکم]

[illegible]

شماعندنه کیجم کوندر ، وخاتندنه کونم دوندر
نه کیجم کیجه‌در] [illegible] [ذاتی]

ملکدر ، یاری ، یاروح ثانی
نه کورسه] نه ایشتمه‌یه کیم آنی [یحیی باشا - یوسف وزلیخا]

جانه نقدیه آلوب صانسه وصالنه لقیه آلوردنه
شکل بوکه امانه آلوردار] نه صاتاردار [روحی]

غلام مشرب عرفانی اولسه عشقک کیم
نه صوتمه دستنی تسبیحه] نه زنار باغلاسه [عونی باشا]

برشوخ شیوه کاره ابتدای کیم نی
نه اولدیریر جفاکی] نه غمدنه اسانه ویریر [نفصی]

اغیار کیدرسه کلورم دیمسه اولدار
اول منتظر امانه کلوردار] نه کیدردار [روحی]

نه خوف امیدله بیلور] نه بدوی بز [شیخ غالب]

نه آلوسز] نه قیه خرقه ایشینه وارور [روحی]

نه دنیادنه صفا بولدنه] نه اقلندنه چاره‌دار [نفصی]

نه کیمسه‌یه عداوت ایلرز] نه کینه‌دار [روحی]

اول نه صحبتمه فرحه ایدر] باغ نه [illegible] بلور
[illegible] [اهل کمال عارف حکمت باشا]

نه سایانه تحمل وار] نه صبر وفا قالدی
ایشم ای چاره‌سازه عجز آنجه کلاقالدی [ایشم قیه]

نه آه ایتدی اثر] نه نالدنه یار اولدی آسوده
فغانه افغانه بی تأثیردنه ، فریادنه فریاد [ضیا پاشا]

نه تسخیر ایتدی دلدار] نه اوردی آقشم خاری
نه طورز اوقورسک روز وشب اوراوک ای جمل

[برلی - شیخ الاسلام]

خلاجک سوزنه ایشتدم نه قول کوستردم] نه دایتدم
بده صراف تیک وبد عالم وحسب کیف وکم وکالم

[نورس - بالغی الحکم]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

«فقه براولوسنه بلدرر. اویاندیرمه کلمز. اویاندیرسه قاریشو
طوراغر قورتیلور] نه ده آنی اویاندیراغر سلامت بولور.»
[جودت پاشا - تاریخ خلفا]

«صحابت علیه بزم پرورلرنه مظهر اولدیغی کلده انشاء الله تعالی
نه کندیسی بوکا استحقاقنی ابراز ده تکاسل ایدر] ونده ده قولاری
ایفای وظیفه شکرانده تغافل ایدر.» [نیضه پاشا - ترجمه - بدیع الزمان]

«لرهلولرك فسادی، وسیه دولتی نه بو معاهده ده مشروط اولان
تعهداتدن قورتاریر] ونده ده بو معاهده یه (مرتبطلری بابندن
تنظیم وکندی طرفنه تصدیق قلندقده) وضع ایدیلان مضارت ازاله
ایده بیلور.» [شناسی - تصویر افکار - لرهستانه مسئله سی]

«بزفقرادن بردرد دخی نه کیسه نه یارتنه وارمغله شرف
دیریز] ونه نه یارتنه تخلف ایتمکله شانه نقصانه ایریلمکه قادرز.»
[احمد رادوی - ایکنجی - فخر الدینه ایتدیکی
نرجمی]

«اعتبار وطنه استعداد ذاتنه تأثیر ایتمز. وطن ایتدیکی یاتخلو طلاوتی
جلا کتمز؛ نه اکن جلوه وطنلر نادانه صاحب قبول اولور] ونه بیابانلرده
طور مقله دانا قبول وحشت اولور.» [فضولی - دیباجه دیوانده]

«تمامی ایام سلطنت وسیاحتده نه بولمه لذت ایله نوازش سرور ایله
شیرینکام اولدم] ونه بو شوراب چشمه سار ملامتده تعبیه اولنان
حلاوتی کاسه فغفوری خاقانیده مزوج کلاب عافیت قنانه شراب
خوشکوارده بولدم دیو یادانی سرمست جیوه تحقیقه بوردیلر.
[نوری - مبالغ الحکم]

«الهی! نه آونکاک قدرك مجتمله کردندا ده طوقه تجرد اولوب خلقه
نه جیب اخلاصه باغلاندم] ونه بزمکاه اعیانه ثابته ده دست تصرفی ازلیه
تجرد ایتدیکم جهتلای عجیب الکیف تکلیفدن صعود دماغ جانه ایدیلمه
بخارنشو فی الجمله دلده خلاص بولمه بیلدم.» [نوری - مبالغ الحکم]

«الهی! کندی کتب مجاهدت وریاضتلرنده تحصیل ایتدکلری
علم بی اصول عندنده حقیقت معرفت ذاتکه وصول ایچنده اولدیغه
ساده دلر نه کندی ذاتلرینه تحصیل اطلاع ایتدیلر] ونه بوجه مذکور اوجوه
سنی بیله بیلدیلر.» [کذا]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

نه عالم دستبرد سلطنتیه فتنه دنه قورقار
نه کشور پایمال جیشه ظلم فتنه فرسادر [ثابت]

نه آلمالر عالمه ایر جفادر
نه کوزلر پاک بادالله بلادر [یحیی بک - یوسف وزلیخا]

نه دلده تاب صداع حسادتی وار
نه خواستکاری کامل وصاله جرأتی وار [غالب]

نه عزم ترک دیار ایتمکه مجالم وار
نه قادرم که طوتام برغریب حالم وار [جنانی]

نه عرب شاهی کوردب قیلدی حجاب
نه آنی کوردب ایتدی خطاب
کیمسه
[عطائی - خمسه - صحبة الابکار داستانه
مناجات مأموره]

نه اولدی چشم فسونسازی نازدنه فارغ
نه بهه دلی ایده بلدم نیازدنه فارغ [وجدی]

نه بیلدم آصف ذیشانی کوردی بر اقلیم
نه بیلدم حیدر جنابانی کوردی بر کشور [ندیم]

نه یوزم وار سکا یاز ایرجلک
نه سوزم قالدی کشف ایده بلک
[عطائی - خمسه - لهجتوانه]

نه آلورم آنجق ایتلک دیلک
نه اوریم سلهٔ بی حرکت املک [وحید - حکایه]

نه شادمانی بزم وصال یار قالور
نه زوقه رغبت سیر گلزار قالور [نائلی عتبه]

نه تنده جانه سنسز ایدیجک اولور
نه جانه بدنده غم فراقکله راحت اولور
نه چاره وار که فراقکله اکلنم بردم
نه طالعم مدد ایتز وصالکه فرصت اولور [نفسی]

بو صورت انشایه موافق جمله‌لر:

« انسانه کوره نکدنه چکدیکی مشقتی نه علتدنه کوره‌یم نه قدرنه
نه ضرورتدنه چکیم نه اساسندنه » [کمال - کوکلنك]

« بزه مانه معتاد بالیه و بستر الاس و کلخا ایدك ، شمدی
ملاحسرای زیر خاکده نه بالیه وار نه فراش ، نه نقد وار نه فتاح »
[نوری - بلوغ المرام]

« .... دخی مألوف خدم و حشم و مایه دار صدره و دیهیم ایدك !
شمدی نه خدم وار نه حشم ، نه صدره وار نه دیهیم »
[کذا - بلوغ المرام]

« خالی و هشت صراده یوریکدنه نه فراقه دوانه جهد و جوهر وار
نه جبا هنر ، استیلای فقر و احتیاجه ایله نه شکوهنر قالدی »
[کذا]

برنجی (٩) نك اغنا سیله فصل شبنمك ایکنجی (٩) دنه
صکره کوزلدیکنه مثال :

« خم فلك کبی برکونه اولور بو کوکه نهی [نفعی]
« نه پیر باده فروش ، و نه باده خوار قالور [نفعی]
« مثال مغبچه و پیری بو مجلسده [نفعی]
« نه مانه اولور نه جوانه ، و نه اختیار قالور
« صفا کیدر کدر اولور بو کلشن انس [وجدی]
« نه مست باده ، نه مخمور و هوشیار قالور
« اولور مصیقل خاکستر فنا برکونه [وجدی]
« نه زنك آینه دل ، نه انکسار قالور
« اولور وجود عناصر فنا پذیر عدم [مسلمی]
« نه فرع بیار طبیعت ، نه اصل جار قالور
« دیر اساس کل چرخه بادفنه شکست [فرحی]
« بو جلوه کاهه نه منزل ، نه رهکذار قالور
« بو کلستانه ده برکونه اسر کوم عدم [نفعی]
« کیدر بو نشو و نما لرنه کل ، نه خار قالور
« نه باد صرصر آه جزء خاك بدله
« نه سوز دل ، نه نم چشم اشکبار قالور

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

« نه رنك لاله سنانه جاكر ، نه باغ وجودك
« نه برك داغ ودل ايچنه نقاش قالور »

[نائلی - نعت يغمدى]

فيضه بر دمده ايدر آدمه ، نه بط اودمى
بول ، نه بو عالمه ، نه عالم فرداية دكيسه

[نفصى]

بلدير دى بر نكرلى دلم غمزه قصدينى
نه كشفه ، نه مكاشفه ، نه باشلادى

[نفصى]

نه دانه خدا ايدر دمنى بو كلده
نه چيقه ، نه قول حكايه نظر ايلر

[نائلی]

اهل دلدر كهيشه يارانم
نه موالى ، نه خود سالهيدر

[نفصى]

ايكى صورت اوغلنى خرابكيم
نه قلندر ، نه خانقاهيدر

[نفصى]

نه صلحانه قوف ، نه ملحدلى مذهب اول

[نفصى]

نه تائب بيهوده ، ونه توبه شكستر

[نفصى]

نه تشنه شيخ ، نه طلبكار صبايز

[نفصى]

« اكر تكلفدن مبرا ايسه نه عجب ونه ياسمزدار
ميخانه ده بيقيد ، سفال ايله مى الحمك »

[وجدى]

نه مجلس دارايه ، نه جام جمه باكمز

[وجدى]

دل صفا كسب ايدمى سيدرخ باكنده
نه بط طرب افزاده ، نه نور وزده در

[مشاعى]

بو شاله كاسه كاله ، كاسه غمانه توكنه
نه غم دل ، نه غم ديده كريانه توكنه

[فرح]

نيجه اولور اهل دل اهل محبت كه اوشوخ
دنكسز الست عشقينى نه صتور ، ونه بدنام ايتمز

[نائلی - نعت]

اول فيضه كيم ملاست لحيمده در آنى
نه جوى سلسبيل ، نه آب زلال ايدر

لطف آثاری ایله باد ایدر لر صورتا باقسن [ـ اسم قدیم]
نه اسکندر، نه خود آینه کبی ما قبلدی

[ـ اسم قدیم]
نه قضا سنده حاکم ایدم
نه صاحب عدالت، نه ظالم ایدم [عزت ملا ـ محنت کشانه]

[طالب]
دریغ وقت عزیز محبت اولدی فدا
نه سنده حم، نه بنده بنده طاقت وار

[ـ روحی ـ ترکیب بند]
جهد ایله هماله غیرانه باقمیه کور، کیم
بنده نه کافاده، سنده نه بکاوار

[نابی]
نه غم کوشه راحت، نه میل خواب ایده لم
کیرنجه دامه مقصود الی شتاب ایده لم

[نابی ـ غزلیه]
اولای دلبر، نه صوغ ونه منظور اولدی
جان شاهد کام، اولدیغی بر وقت مرام

[بلیغ]
نه وصل یاره فرصت، نه بلای جبده طاقت وار

بو صورت انشائیه موافق حمد وعبادات بلغا:

«اکر محبت خصوصی تحسی بر بیوریسا [کیم بنك دستنده یوله نجب
زمام اختیار] فحواسنجه بونده نه شرك الکز، ونه برم مدخلنده
اولوب لله ولی الله اولدیغی اقامه برهاندنه مستعد»
[کافی ـ برنجناسه]

«لکن کسی جامه کویا واعظ ویا حافظ دیکله ملك ایجونه کلور؛
اما بوزده برنیك نه واعظك، نه ده حافظك یانه اوغرادیغی
وارده.» [کمال ـ تصویر افکار ـ رضا نك تعریف احوالنه دائر مکتوب]

«بورون بازار آمال وهنکام صوالح اعمالده یسماندهٔ قافله
امثال وضرب کوبال ناکامی ولطمهٔ هشت ودشت کمنامی ایله
منکسر البال اولمقلغمه نه طرف ولا بر دیرندنه ونه ده طرف مستجمع الجمع
والشرف ولی النعمدنه جوار دیریه بالمسی داخل دائرهٔ احتمال اولوب»
[کافی ـ برنصر غنامه]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

قوله زخمت ونه رديه اشارت بيورلدى ..»

[ديسى - بزنكى - لطائف الانشا جلد ثانى]

«كلوكرفتكى سره ملاحظه نه رفع صوت وحدايه قدرت ، ودستكى
مهر وحيرتله نه الطاف نظره وبيانه مكنت واردر ..»

[نورسى - مبالغ الحكم]

«وخصوصا مه القديم كندى حيقيقاتيرنه موافق هو ايله برجنانه
اولايه بوم سيرتانه نيره فكرتك نه اوكا شرايت مداريتى لما غتنمه
بعد صاحبات ايده جك برآدم ونه حنادير مرقومه نه جنانه مالكه
وجدم ايجه كلديكى جريحه خرابك مرتبت والتيامه كاركر اولمه جهتله
تدبير ومعالجه بولنه بلاجك ...» [كافى - روجه اعيانيك
نزوم تشكيلى حقنده مقام صدارته
مخطه]

«شديكى شعر وانشا نزده ايسه ترتيب معانى ايله برابر بروده
تشكيل وترتيب الفاظ دردى ذهنى اشغال ايتكله نه شعرده
ونه نثرده اصول ارتجال محكمه اولديغندن ...»

[ضيا پاشا - شعر وانشا]

«ديده حقيقت بينه ايله دقت ونسه نظر يقدنه اثر بديدار
ونه حقيقتدن خبرى واردر ..» [نورسى - مبالغ الحكم]

«مراتب بشريه امر اعتبارى وبودنياى ديده جارى اولب يوقسه نزد
جناب باريده رتبه خلقتى نه شاهلك شاهلغى مداريتى شرف
واعتبار ونه كدانك كدالغى باعث ذل وعار اولمه جهتله ..»

[راسخ بك - صنقه اولى شاه ويسلمه]

«زعمنجه وغدغه لوث وباشى طنطنه كوس غيرتى برطرف سازايده
ارتقه نه ملاحظه تنك وعار ، ونه ده انديشه ملاحت وشنار
مانع ورنج كار اولمشدى ..» [راسخ بك - بلغة الاحباب غيور
بغداد ى نقده ى]

«نه ايشلدكلرى خطاياى اعمالدن پشيمانى ونه اقترف ايتدكلرى
ونه جاده وفاده قدم غيرت ويانى جهتلرى برجاده ..»

[نورسى مبالغ الحكم]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بکر تمك اولور می سنی هیچ بحر ایله کانه
شامل کرمك عالمه نه ایده و نه آنك
کانه مختکر کولهر، دم مدخر در
سه و ایکی بذل ایتده نه بحر و نه کانك [فائی]

(نه) ملك ایکی دفعه ابراد ندیه صکره کاه تشبیه حکم
ایچون و کاه تأیید مدعا ایچون براد ینجی (نه) ایله
انشا فنانه کلمات منظومه
و منثوره

نه قانونه، نه جبر و زوره، نه خنکام تابعدر
بو بند کرهده هر کسی درهم و دینار تابعدر [ضیاپاشا]

شویله سرمست می عشق الهی اولسه
که نه دیدار و نه خور و نه بهشتنه کورسه [فهیم]

عالم بی مه و خورشید و فلکده هر کز
نه مهندس، نه منجم، نه حکیم ایستر کز [روحی]

نه همت کار کردر، نه طلب، نه حسن استعداد
سزای وصل جانانه اولمغه عالمده بخت ایستر [غازی کرای]

قصیده و غزلم خود براید دنیایی
نه رومی قویدی نه هندی نه ملك اعجامی [نفعی]

اور هنوز سکر و کم کلسه رفتاره
نه صاعقه ایشور کردنه، نه برقه و نه باد [نفعی]

شامل نه هیب دائره عالم نوری
نه مشرقی، نه مغربی وار نه سفر ایلر [نفعی]

نه سندر، نه بندر، نه بخت کیه ورندر
بوده و سر حاد نشوه جام قدر دندر [نابی]

نه شاه و هر ده صبور، نه فقیر، نه کدایز [روحی]

«اوغانه اوغانه بلوطلرك حاصل ايتديكى نورغه اولمسه
نكار نه قوسى قزغنده، نه نكهة المايده، نه انهاء بيهوده
نه مغالغه هذيانده كورلمك احتمالى واردر.»

[كمال - عبرت - كلبولى وغروب]

«نه مالى الندن آلنانلرك خشنود سز لغنه ونه نقلدن خاطرده
اولان منافعه ونده بشقه ضمنلرده لزوم ايكه بوسه يره حرف اونلنان
پاره نك قيمتنه باقاسلر.»

[رفعت بك - حقوقنه]

«افكار - ومطالعاتنده نه اختراص، نه تعصب، نه تصلف،
طرفكيرلك آثرى حس اولنور.»

[احمد شعيب - حياتى كتابلرى - اميل فاكه دن ترجمه]

«بر دفعه جلالى عنواتى آلانلر كيمسه نك [جهود ايمانه كافر، مرد
ملحد مسلمانلر اولمز] فحوانجه نه ايمانه، نه اسلامه، نه توبه سنه
اعتماد اولنور دى.»

[يحولى - تاريخ]

«نه عقلدن ونده نقلدن جنال ايله بك بيالده برآولمه بر سفره ده
بولنمه علمايه مخصوصدر؛ نه ال ايله بك بيجك انسانى اكرندره بجك
قدر مستكرلهدر.»

[كمال - كورهانك]

«بر حكومت خلقك نه ديدرى، نه خواجه سيدر، نه وجيدر.»

[كمال - عبرت]

٧٧

(٥) دنه اول فعل منفى كتورلمسى حقنده مشرحيد قواعده فقط
نصفنك وصداع مصراعودى مدار ادعا اولمشدى. بزده آنلرك بطلانه
ادعالرينه (٥) اولانده اول وحى فعل مثبت كتورلمك لازمه قاعده
اولديغنى اثبات مصرفنده ابيات آتيه يى ايراد وحتى بولنمه يه نثرده وحى
رعايت ايدلمكه برنجى منتخبز اولانه بنا بنانك ايكى عباره سى
اشغال ايلرز:

كلدى نه سيركى دلبره دلربا
كوردى نه بيدكى دنيا مبتلا

[ـ ياضى]

قالدى دلده نه آرزوى وصال
نه تأثر، نه انفعاله مجال

[انسى]

٧٧ «آرتوره دوستى حقيقى نالور، نه نوظيم جدى كوريلور،
نه اعتماد اساسى بولنور.» [سعيد بك - فضائل اخلاقيه]

بویله برفتاده عالم ، بویله بر آشوب دهر
کوردی نه کوزی ، نه ایشتدی قولاغی کیمسه نه [هاشمی]

صحبت غیر بلوده دیلرم حقدنه کیم
کوستره نه سنی اغیاده نه اغیاری بکا [احمد پاشا]

بیقلدی خاکه نه مست و نه هوشیار
نه دیری ، نه اولی ، نه صاغ ، نه بیمار [یحیی بک]

بر دوره ده کلدک بو فنا عالمه بز کیم
آثار کرم وار نه بشرده ، نه ملکده [روحی]

اول ذات شریفه بر اثور دعوی لهجت
کیم اولدی نه دنیا آکا مقصود ، نه عقبا [روحی]

قوجه لقده سیلنوب آیه لغی ناچارک
قالدی اصطبل یاخشده نه آیه ، نه صامان [ثابت - یمانیه]

صاولدی دوردی نیجه باندی خارلری
بولاله زاره قالدی ، نه کل نه خار خریف [ثابت]

اولور نه کیمسه بوردیو سعادته فائز
کوره نه کیمسه متاع کسلده بویله کساد [نفعی]

"الهی کوکل ملکنده غریبم ، نه یار و نه غمخوار ! الهی دل اقلیمنده وحیدم ، نه مونس و نه دلدار" [سلانیکلی پاشا - تضرعات]

الهی نه حیرتده کیرانم نه صه و نه سلوی
الهی قیلزم هلاکده حیرانم نه لهجه و نه موسی [کندا - تضرعات]

لاحقه

بو حقیقه مشیر مزک اثر نشاهی اولدیغنی داوده ربط مسلسلک دور ظهوری اولان رشید پاشا مانده قوله ایندیکنی یوقاروده سویله مسه ایدک . رشید پاشا اکثر محرراتنی املا طریقیله یازدیرر بعضه قاعده جیلر مزک پاشانک آثارنده کتوره کلمکی مثلا بالطبع نه

[illegible]

[illegible]

[illegible]

مسامحه اثری اولمه لازم کلور . حالبوکه برخطانك صوابنه کندی
نوعندن اولاره دیکر خطا ایله استدلال ، عینیله بر دعوای مزوره
شاهد زور اقامه سیله اثبات حقه چالشمق قیفندن اولور .

شوراسی محققدر که رشید پاشا نك الفاظ آلوب بالذات
وبالتفاکه یازدیغی شیلرده مأمول ایتمیز که نفس بکر ودنه صکره ایلمسی
فعل منفی کتورلسه برجوی کوستریله بیلور . نه کیم رشید پاشا مکتبنه
خاص اولاره اسلوب افاده نك ان صکره کی نمونهٔ تقلیدی تصویر
افکار نشر ایلدیکی [قونفرده دعوتنامه لریله لرستانه مسئله سی] حقنده
محررات سیاسیه ترجمه لریدر که یوقاروده اثبات غیه اسلوب مسلسله
یازلمسه وحتی برجمهٔ طوله ده مبتدا ایله خبر مابینی فاصل دیکر برجمله
طویله لی حاوی بولنمسه ایکن — چونکه لسانه واقف برقلوده حیقمسه
اولدیغندن — نه ایکنجی (نه) نك ایلمسی اثبات صورتنده کتورلمشدر .

دیکر جمله شودر :

ایمیر الطور کندوسنه تعیین ایلدیکی حرکتی
« عموماً برقونفرده بحث کلنجه : [تنظیم ایلمکه] ونده ، بعده
طبیعت اصلیه سندن حیقار مدجه نه لایحه تنظیم ایلمکه]
سائرلرینه عصه اولنمه اوزره ، بعضه دولتلرله مسبب بر اساسی
قرار اشدیروب ، بوصورتله اولدن استحضار اولنمسه برافکار ایلدیغی
ولهکونه تعهدات مخصوصه دن وارسته بولندیغی حالده ، حاضر بولنمه
قرار ویرمسه اولدیغی مذاکراته برمکالمهٔ مخصوصه ایله شروع ایتمکه مقتدردر .
[ثمانی - تصویر افکار : نومره ٥٥ ، ورسه دولتلرله
قونفرده حقنده فرانسه غزاته تحریرات عمومیه سی ترجمه سی]

شمدی شو جمله وجه آتی اوزره اختصار اولنه بیلور :

[ایمیر الطور کندوسنه تعیین ایلدیکی حرکتی طبیعت اصلیه سندن
حیقار مدجه نه لایحه تنظیم ایتمکه] ونده حاضر بولنمه قرار ویرمسه
اولدیغی مذاکراته برمکالمهٔ مخصوصه ایله شروع ایتمکه مقتدردر .]

[illegible]

ابیات وجدانیلرنه استشهاد
اولانلر شعرا و ادبا

آلی	قصولی
احمد پاشا	قلعت خانم
احمد رادی	کافی فهیم
احمد شعیب بك	کافی زاده رفعت بك
انسی	کمال
باقی	مسلمی سیف بك
بلیغ	نالی
بهائی (شیخ الاسلام)	ناظمی نسیم
بیجولی	نوائی نصحی
ثابت	نورس نظیم
جنانی	واقف
جودت پاشا	واصف
خاقانی خواجه عبد الحمید افندی	وجدی
زائی	وحید
راسخ بك	وقعه نویس اسعد
راسم	ویسی
راغب پاشا	هاشمی
~~رفعت بك~~ روحی	هر سکلی عارف حکمت بك
ریاضی	یحیی بك
سنان پاشا	یحیی (شیخ الاسلام)
سامی پاشا (دربه سیره)	
شناسی شعیب بك	
شیخ سعدی	
صبری شاکر	
طالب ضیاء بك	
عاصم (مدرس)	
عطائی	
عونی بك	
~~غالب زاده عبد الرحمن خواجه~~	
عزت ملا	
غالب دده	
غازی کرای	